

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

24 januari 2000

EVALUATIE

**– van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen –
van de begroting 2000 van de Vlaamse Gemeenschap**

Brussel, 21 januari 2000
38 EPep 01212000

Aan de heer N. DE BATSELIER
Voorzitter Vlaams Parlement
Leuvenseweg 27

1011 BRUSSEL

Mijnheer de Voorzitter,

Betreft : evaluatie van de begroting 2000

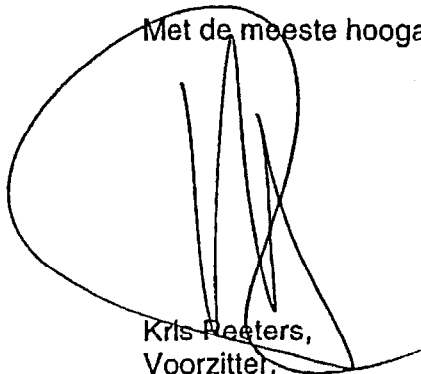
Tijdens de vergadering van de Raad op 19 januari heeft de SERV een technisch - informatieve nota goedgekeurd over de goedgekeurde begroting 2000. Met deze nota zet de SERV de traditie van vorige jaren verder om in de loop van januari de goedgekeurde begroting aan een evaluatie te onderwerpen. In deze nota ligt in eerste instantie de nadruk op een technische evaluatie. Ze heeft dus uitdrukkelijk niet de status van het jaarlijks bij decreet voorziene begrotingsadvies van de SERV. In 1999 is overigens bij gebrek aan consensus onder de sociale partners geen begrotingsadvies uitgebracht. De werkgevers- en werknemersdelegaties hebben afzonderlijk hun standpunten overgemaakt aan de regering.

Wij hebben de eer u hierbij deze evaluatienota (met bijlage) over te maken.

E. L. — .

Esther Deman,
Adjunct-administrateur-generaal.

Met de meeste hoogachting,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several vertical strokes and a large loop at the bottom.

Kris Peeters,
Voorzitter.

INHOUD

	Blz.
1. TER INLEIDING	4
2. SAMENVATTING	5
3. DE BEGROTINGSNORM	8
3.1. De Begroting 2000 : Een nieuwe norm	8
3.2. Afwijking tegenover de vorige begrotingsnorm (Euromeesternorm) : principiële verschillen	10
3.2.1. Langetermijndoelstellingen	11
3.2.2. De jaarlijkse toepassing	14
3.3. Afwijking tegenover de vorige begrotingsnorm : concrete resultaten voor het begrotingsjaar 2000	15
3.3.1. Het effectief niveau aan beleidskredieten in de begroting 2000 versus toelaatbare beleidskredieten bij toepassing van de vroegere Euromeesternorm	16
3.3.2. Het verwachte HRF-saldo in de afzonderlijke adviezen van de sociale partners versus het effectief bekomen HRF-saldo in de begroting 2000	19
3.3.3. Algemene beoordeling : combinatie van beide invalshoeken	25
3.3.4. Als conclusie	28
4. EEN EERSTE VOORUITBEREKENING : BUDGETCONTROLE 2000 EN DE BEGROTINGEN 2001-2004	29
4.1. De budgetcontrole 2000	29
4.1.1. Aanpassing van de parameters voor de toepassing van de financieringswet en actualisering van overige ontvangstenramingen	29
4.1.2. De weerslag van het politiek akkoord over de verdeling van de BTW-overdrachten aan de gemeenschappen	32
4.1.3. Globaal effect voor de budgetcontrole : voorlopige raming	33
4.2. De begrotingen 2001-2004	34
5. DE BEGROTING 2000 IN EEN MEERJAREN-PERSPECTIEF	37
5.1. Algemeen : ontvangsten, uitgaven, saldi en beleidskredieten	37
5.2. De begroting uitgesplitst naar enkele grote rubrieken	42
5.2.1. Aandeel gewest- en gemeenschapsmateries : 1990. 1995-2000	42
5.2.2. Belang van lonen en investeringen in de begroting	43
5.3. De begroting op het niveau van de departementen en de administraties	45
5.3.1. Algemeen	45
5.3.2. De nieuwe beleidsaccenten : raming van de budgettaire impact	50
5.3.3. Bespreking van enkele specifieke evoluties	54
5.4. De evolutie van de lastendruk	59

1. *Ter inleiding*

Jaarlijks maakt de SERV in de loop van januari een evaluatie van de begroting van het lopend jaar zoals goedgekeurd door het Vlaamse parlement. In eerste instantie is het de bedoeling in deze evaluatie de goedgekeurde begroting te vergelijken met het jaarlijkse begrotingsadvies van de SERV (gewoonlijk in juli uitgebracht). Bovendien wordt in deze evaluatie telkens ook een bespreking gemaakt van de begrotingsdoelstellingen die de regering zelf vooropzet en wordt de begroting geplaatst in een meerjarenperspectief. De evaluatie heeft in de eerste plaats een technisch informatief opzet. De bespreking van de eigenlijke beleidskeuzen is voorbehouden voor het advies zelf.

Deze evaluatie wordt evenwel met bijzondere omstandigheden geconfronteerd.

In eerste instantie is de begroting 2000 de eerste begroting van de nieuwe Vlaamse regering. De paarsgroene regering is bij de opmaak van de begroting 2000 afgestapt van de begrotingsnormering die door de vorige Vlaamse regering werd vooropgezet. Het spreekt vanzelf dat elke evaluatie van deze begroting geconfronteerd wordt met de vraag naar de uiteindelijke weerslag van deze keuze op de begrotingsresultaten en op de beleidsruimte. Om die reden is aan de hand van de daarvoor reeds vroeger uiteengezette methodiek (zie evaluatie van de begroting 1999) nagegaan wat het begrotingsresultaat zou geweest zijn bij toepassing van de vroegere begrotingsnormering (de zogenaamde euromeesternorm). Op die manier wordt gepoogd op een objectieve manier de draagwijdte van de gewijzigde begrotingsnorm in te schatten.

Daarnaast wordt deze evaluatie ook bemoeilijkt doordat de sociale partners in het afgelopen jaar niet tot een advies over het begrotingsbeleid zijn gekomen. Conform de gebruiken binnen de SERV hebben de werkgeversdelegaties en de werknemersdelegaties in dat geval afzonderlijk hun visie over het begrotingsbeleid uiteengezet. Zonder daarover een nieuwe discussie te voeren acht de SERV het interessant om de goedgekeurde begroting in het licht te houden van de becijferde adviezen van werkgevers en werknemers.

Verder wordt ook een overzicht gegeven van de belangrijkste verschuivingen in de begroting 2000 t.a.v. de begroting 1999 en dit in een ruimer meerjarenperspectief. Daarmee wordt aangesloten bij de inhoud van de vroegere evaluatierapporten.

Voorafgaand aan een meer uitgebreide bespreking van de verschillende elementen wordt een bondige samenvatting gegeven van de voornaamste bevindingen.

2. ***Samenvatting***

Een nieuwe begrotingsnorm

De paarsgroene regering heeft gekozen voor een nieuwe begrotingsnorm met toepassing vanaf 2000. In plaats van de euromeesternorm wordt de begroting voortaan afgestemd op het meest strenge scenario van de Hoge Raad van Financiën (HRF). Dat is ten minste het geval vanaf 2001. De begroting 2000 zelf werd opgemaakt met als doelstelling behoud van het begrotingssaldo op het niveau van de initiële begroting 1999. Daarmee blijft de Vlaamse begroting voor 2000 ruimschoots boven het minimaal vereiste overschot dat de HRF voor 2000 heeft vooropgezet (en dat overigens ook is aangehouden in het samenwerkingsakkoord tussen de verschillende overheden).

De draagwijdte van deze keuze kan als volgt geëvalueerd worden.

De beleidsruimte die daardoor gecreëerd werd op de begroting 2000 overtreft ruim de beleidsruimte die zou mogelijk geweest zijn bij een consequente toepassing van de euromeesternorm zoals die door de werkgeversdelegatie in de SERV werd voorgesteld : nl. een verschil van 7,7 mld. De werknemersdelegatie in de SERV had gepleit voor een versoepeling van de euromeesternorm waardoor in de eerste jaren een iets hogere groei mogelijk werd. Maar ook t.a.v. van dat voorstel plant de begroting 2000 5,8 mld meer beleidskredieten.

Door “meevallers” langs de zijde van de rentelasten en vooral door een uitgesproken grotere spreiding van de uitgaven (beleidskredieten waarvan de uitgaven gespreid worden over verschillende jaren) heeft die grotere beleidsruimte geen aanleiding gegeven tot een gelijkwaardige verslechtering van het begrotingssaldo in vergelijking met wat de werkgevers en werknemers in hun respectievelijke adviezen hadden voorgesteld. De lagere rentelasten mogen als een structureel effect beschouwd worden. Dat geldt wellicht veel minder voor de grotere spreiding van de uitgaven,

waardoor op korte termijn rekening is te houden met een inhaalbeweging en een gelijkwaardige beperking van de beleidsruimte in de eerstvolgende jaren.

De keuze voor de nieuwe begrotingsnorm is niet alleen relevant voor de begroting 2000 zelf en voor de eerstkomende jaren. Er is uiteraard ook de impact op de middellange en lange termijn. In grote lijnen kan men stellen dat de regering met de nieuwe begrotingspolitiek in tegenstelling met de euromeesternorm mikt op een minder snelle afbouw van de schuld of anders uitgedrukt een snellere afbouw van de begrotingsoverschotten. Dat laat toe in de eerstvolgende jaren een grotere beleidsruimte aan te wenden. Die grotere aanwending zal evenwel later moeten gecompenseerd worden, in het bijzonder ook omdat de HRF-norm de begroting vanaf 2010 wil afstemmen op het begrotingsevenwicht (en dus een stelselmatige daling van de schuldratio). Nu meer groeien betekent later minder groeien, tenminste als men de lange termijn doelstellingen voor de schuldontwikkeling aanhoudt. Tegen ongeveer 2010 is de gecumuleerde bijkomende beleidsruimte van de nieuwe begrotingspolitiek in vergelijking met de euromeesternorm herleid tot nul. Tegen 2020 zou het verlies opgelopen zijn tot ongeveer 18 mld (in prijzen van nu), niettegenstaande de schuldratio in vergelijking met die bij de euromeesternorm fors hoger zal zijn. Dergelijke berekening geeft slechts een kwantitatieve aanduiding van het afwegingsprobleem dat hiermee gemoeid is. Finaal gaat het om een afweging tussen enerzijds de behoeften die nu worden aangepakt met de grotere beleidsruimte (en de oplossing voor toekomstige problemen die daarmee mogelijk wordt) en anderzijds de aanpak van toekomstige (demografische) uitdagingen. In dat opzicht is ook de wijze waarop de nu beschikbare beleidsruimte wordt aangewend van belang. In ieder geval valt daarbij op dat b.v. weinig substantiële impulsen gegeven worden voor infrastructuur.

De nieuwe begrotingsnorm is een saldonorm. Hoewel een dergelijke norm ook op een a- cyclische manier kan worden toegepast is dat vooralsnog niet het geval. Daardoor hebben b.v. schommelingen in de groei van de ontvangsten door conjuncturele of technische factoren een directe invloed op de jaarlijks beschikbare beleidsruimte. De gevolgen daarvan zullen wellicht reeds duidelijk zijn bij de eerstvolgende budgetcontrole. De nu goedgekeurde begroting zal uiteraard in de eerstkomende maanden bijgestuurd worden in het kader van de jaarlijkse budgetcontrole. Strikt technische factoren die samenhangen met de manier waarop de regering de begrotingsontvangsten raamt kunnen leiden tot een forse vermindering van de geraamde middelen. Naast de verrekeningen voor 1999 en de versnelde regeling van de correctie voor de BTW-overdrachten in de periode 1990 –

1998 is dat in het bijzonder omdat de positieve effecten van de hogere economische groei in 2000 in de ontvangstenramingen doorgeschoven wordt naar 2001. Verder is wellicht rekening te houden met een iets voorzichtiger raming van de gewestelijke belastingen. De voorgenomen groei van ruim 12 % wordt niet bevestigd door de uitvoering in 1999. En verder is er nog het Sint-Elooisakkoord, waarvan de budgettaire effecten voor 2000 grotendeels neutraal zijn.

Een strikt vasthouden aan het nu vooropgezette begrotingssaldo zou in dat geval aanleiding zijn tot een besparingsoperatie t.a.v. het niveau aan beleidskredieten in de initiële begroting.

De aanwending van de beleidsruimte in de begroting 2000.

De bruto beleidsruimte in de begroting 2000 t.a.v. de aangepaste begroting 1999 kan geraamd worden op ongeveer 24,6 mld. Daarvan is ongeveer 9 mld te wijten aan de groei van de beleidskredieten door eenvoudige toepassing van wat als “ongewijzigd beleid” kan beschouwd worden. De rest (15,6 mld) geeft een aanduiding van de budgettaire draagwijdte van de nieuwe beleidsaccenten die de nieuwe regering heeft gelegd. Het geheel aan nieuwe beleidsinitiatieven is evenwel hoger : ongeveer 19,7 mld, maar het effect ervan wordt gecompenseerd door een aantal expliciete beleidskeuzen waarbij bestaande programma's werden geschrapt. De drie meest opvallende nieuwe beleidsaccenten (ten minste in budgettaire termen) zijn : de geplande lastenverlaging van 3,2 mld, de bijkomende impulsen voor onderwijs van 3,2 mld (waarvan ongeveer 2 mld structureel de eenmalige impuls voor schoolgebouwen in 1999 compenseert) en mobiliteitsbeleid (2,5 mld). De forse stijging in de sector “werkgelegenheid en beroepsopleiding” (ruim 3 mld) is voor het grootste deel te beschouwen als de voorzetting van het vroeger beleid (tenminste in algemeen budgettaire termen).

3. *De begrotingsnorm*

3.1 **De begroting 2000 : een nieuwe norm**

De regering heeft beslist de euromeesternorm van de vorige regering te laten vallen. In de plaats daarvan stemt zij voortaan de Vlaamse begroting af op de HRF-norm. Dat zal volgens de toelichting bij de begroting vooral het geval zijn vanaf 2001. Vanaf dat begrotingsjaar zal de begroting van de Vlaamse gemeenschap afgestemd worden op het zogenaamde scenario B van de HRF : geleidelijke afbouw van het begrotingsoverschot in termen van de HRF-definitie tot de evenwichtsbegroting in 2010¹.

De begroting 2000 zelf is nog niet strikt toegepast volgens de HRF-norm. De opmaak van de begroting werd immers afgestemd op het bereiken van een begrotingssaldo van 9,7 mld, zijnde het begrotingssaldo van de initiële begroting 1999. Niettegenstaande de principiële verwijzing naar de HRF-norm heeft het begrotingssaldo van 9,7 mld wel een andere inhoud dan het HRF-saldo zelf dat bij de normering wordt vooropgezet. Het begrotingssaldo van 9,7 mld voor 2000 stemt overeen met het traditionele begrotingssaldo (zijnde het eenvoudig verschil tussen de ontvangsten en de uitgaven²). Daarin zijn evenwel ook de aflossingen op de bestaande indirecte schuld inbegrepen, alsook de reserveringen die in de begroting zijn opgenomen (zoals voor het zorgfonds). In het HRF-saldo zelf – dat nauwer wil aansluiten bij de effectieve schuldontwikkeling – is dat niet het geval. Daarentegen wordt wel rekening gehouden met de schuldaangroei op Aquafin. Eén en ander heeft tot gevolg dat het begrotingssaldo van 9,7 mld overeenstemt met een HRF-saldo van 19 mld (voor de concrete berekening zie verder), hoewel het advies slechts 14,4 mld vereist. We nemen we wel aan dat vanaf 2001 de begroting effectief zal afgestemd worden op het eigenlijke HRF-saldo.

Concreet is de afstemming van de goedgekeurde begroting 2000 t.a.v. de HRF-norm als volgt af te leiden uit de begrotingsgegevens.

¹ Voor de jaren vanaf 2001 zet de HRF in zijn advies twee scenario's voor de Vlaamse gemeenschap voorop : het meest ruime scenario (A) vereist vanaf 2001 slechts een nulsaldo (wat dus een forse afbouw van het bestaande overschot in één jaar zou toelaten). Het tweede scenario (B) opteert voor een geleidelijke afbouw van het overschot tot het nulsaldo in 2010.

² Met inbegrip van de ontvangsten op de organieke fondsen en de daarmee overeenstemmende variabele kredieten langs de uitgavenzijde.

Tabel I : de afstemming van de begroting 2000 met de HRF-norm voor de Vlaamse gemeenschap – in mld.

ontvangsten (1)	629,4
algemene middelen	627,9
toegewezen ontvangsten	1,5
uitgaven (2)	619,5
primaire uitgaven	599,0
intresten	11,0
aflossingen	9,5
begrotingssaldo (3)	9,9
HRF - correcties (4)	-9,1
aflossingen	-8,6
reserveringen	-4,5
<i>pensioenfonds</i>	-0,5
<i>zorgfonds</i>	-4,0
<i>VERF</i>	0,0
beleidsuitbreidende verrichtingen	
<i>Aquafin</i>	4,0
gecorrigeerde uitgaven (5=2 + 4)	610,4
gecorrigeerd saldo (1 - 5)	19,0

Het hier bekomen saldo wijkt lichtjes af van wat in de toelichting bij de begroting is opgenomen (een HRF-saldo van 18,9 mld)³. In ieder geval tegenover de norm zelf van 14,4 mld boekt de begroting 2000 nog een overschot van 4,6 mld.

Er mag overigens worden aangenomen dat – zelfs bij volledige uitvoering van de goedgekeurde begroting – het bekomen HRF-saldo van 19 mld groter zal zijn. Uit de tabel blijkt dat bij de HRF-correcties niet de volledige aflossingen in rekening zijn gebracht. En bovendien is rekening houdend met het vooropgezette programma in

³ Zie daarvoor Vlaams Parlement stuk 13 (1990 – 2000) – nr. 1, p. 34.

het budget van Aquafin en in achtgenomen de kapitaaloverdrachten vanuit het MINA-fonds naar Aquafin de correctie voor Aquafin te herleiden tot 3,2 mld⁴.

Deze aanpassingen leiden tot een HRF-saldo voor de goedgekeurde begroting 2000 van 20,6 mld. Die bijkomende reserve van 1,6 mld t.a.v. de HRF-norm is echter relatief. Meer actuele ramingen van het budget voor Aquafin gaan al uit van een substantieel hogere schuldaangroei. De budgetcontrole zal daar rekening moeten mee houden.

3.2 Afwijking tegenover de vorige begrotingsnorm (euromeesternorm) : principiële verschillen

De beslissing om de begrotingsnorm van de vorige regering te laten vallen is uiteraard niet zonder gevolgen voor de begrotingspolitiek. Een objectieve cijfermatige analyse van deze beleidskeuze is op zijn plaats. We maken een onderscheid tussen de meer principiële punten van verschil en de praktische gevolgen voor het begrotingsbeleid in 2000.

De nieuwe begrotingsnorm is een **“saldonorm”**. Kern bij dergelijke normering is het vooropzetten voor de komende begrotingsjaren van een maximaal toelaatbaar tekort of in geval van de Vlaamse begroting een minimaal vereist begrotingsoverschot. De vorige begrotingsnorm was een **“verbintenissennorm”**. De kern van dergelijke norm is de aanduiding van een maximaal groeipercentage dat jaarlijks kan worden toegepast op de verbintenissen die een regering binnen de begroting kan aangaan, de zogenaamde beleidskredieten.

Beleidskredieten zijn gelijk aan de som van alle vastleggingskredieten⁵ en alle vastleggingsmachtigingen, verminderd met de uitgaven die voorzien worden voor intresten, aflossingen en vereffeningskredieten (betalingen die samenvallen met de aangegane vastleggingsmachtigingen).

⁴ Het budget van Aquafin waarop de goedgekeurde begroting van het MINA - fonds is gebaseerd voorziet uitgaven voor investeringen ten belope van 6,1 mld. De kapitaaloverdrachten vanuit het MINA - fonds (exclusief de daarop verschuldigde BTW) bedragen 4,6 mld. Deze overdrachten moeten in mindering gebracht worden op de investeringsuitgaven van Aquafin, op 1,8 mld na die Aquafin voorziet voor aflossingen op de bestaande schuld.

⁵ Men maakt het onderscheid tussen niet gesplitste kredieten (de vastlegging ervan geeft in principe aanleiding tot een even grote betaling in het begrotingsjaar zelf) en gesplitste kredieten (de vastlegging ervan geeft aanleiding tot betalingen die gespreid worden over meerdere begrotingsjaren).

Deze laatste drie categorieën worden niet in rekening gebracht omdat zij om evidente redenen niet kunnen gelijk gesteld worden met nieuwe verbintenissen die de regering kan aangaan.

In de euromeesternorm werd overigens niet alleen rekening gehouden met de beleidskredieten die door de algemene middelen worden gefinancierd, maar ook met de beleidskredieten die gefinancierd worden met de eigen ontvangsten van het MINA-fonds en VIF.

Tussen de nieuwe norm en de euromeesternorm zijn er verschillen op het vlak van de lange termijn doelstellingen en op het vlak van de jaarlijkse toepassing van de norm.

3.2.1 Lange termijn doelstellingen

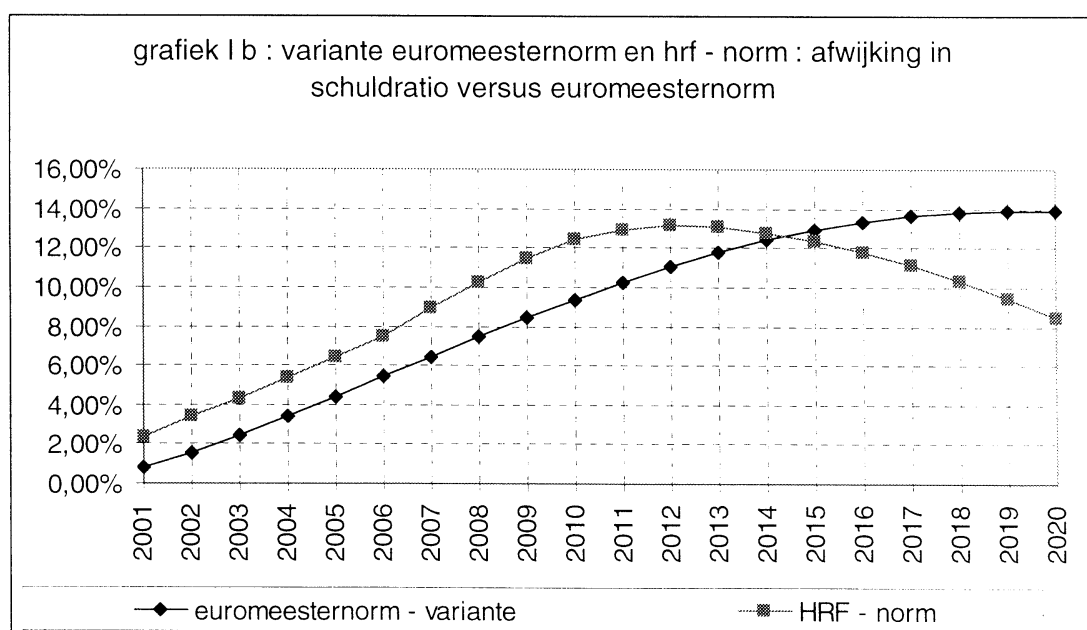
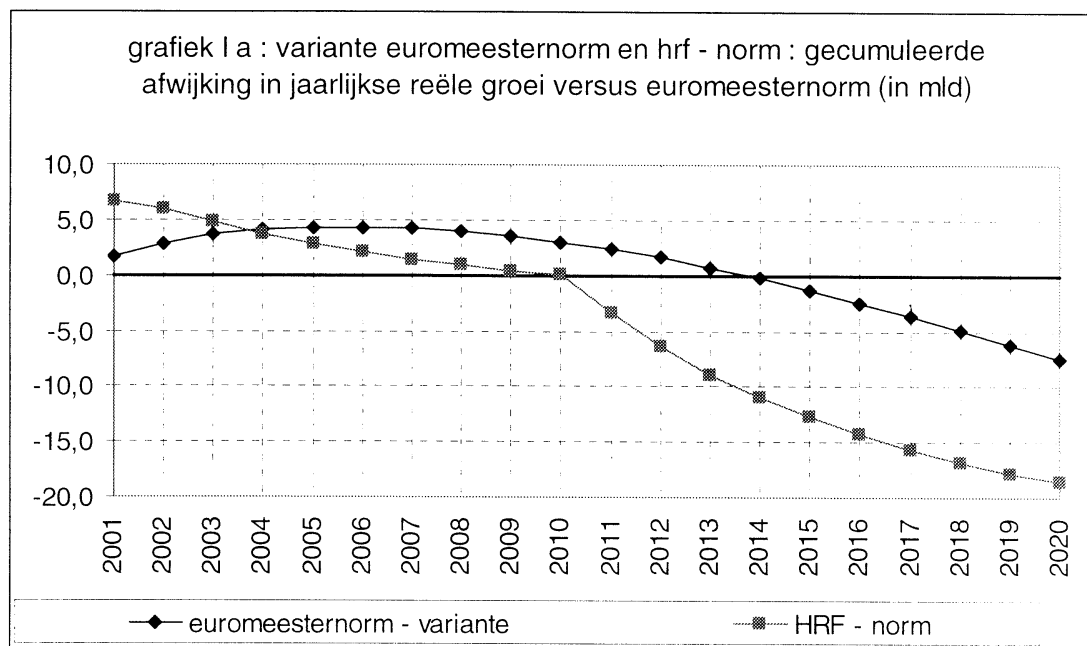
De euromeesternorm was gericht op een geleidelijke afstemming van de jaarlijkse groei van de begroting (de beleidskredieten) op de gemiddelde lange termijn groei van de ontvangsten vanaf 2000. De hogere groei die nog mogelijk was in 1999 moest daarbij geleidelijk worden afgebouwd tot op het niveau van de groei van de ontvangsten. Bovendien was die afstemming zodanig dat ook op lange termijn die groei kon aangehouden worden zonder een nieuwe schuldexplosie te veroorzaken (een schuldratio die op lange termijn in ieder geval onder de 20 % blijft). Concrete berekeningen gaven aan dat daarmee op lange termijn na afbouw van het begrotingsoverschot nieuwe begrotingstekorten mogelijk waren, met zelfs negatieve primaire saldi⁶.

In de norm van de HRF staat de evenwichtsbegroting vanaf 2010 voorop. In de praktijk (zie verder) komt dat er op neer dat bij toepassing van de nieuwe norm de afbouw van het begrotingsoverschot sneller gaat (en dus meer ruimte geeft in de eerstvolgende jaren). Die bijkomende groei moet dan met het oog op het begrotingsevenwicht wel gecompenseerd worden met een lagere groei vanaf 2011.

Eén en ander wordt geïllustreerd in de grafieken la en lb. In grafiek la wordt de gecumuleerde reële groei van de uitgaven bij toepassing van de HRF-norm vergeleken met de euromeesternorm. Dezelfde vergelijking wordt gemaakt voor de variëte van de euromeesternorm (zoals voorgesteld in het advies van de werknemers). Grafiek lb vergelijkt ook die normen met de euromeesternorm, maar dan voor de schuldratio.

⁶

Dus uitgaven zonder rentelasten en aflossingen die hoger zijn dan de ontvangsten.

Grafiek 1a geeft aan dat een begroting volgens de nieuwe begrotingsnorm (HRF-norm vanaf 2001) de eerste jaren meer ruimte biedt dan wat bij toepassing van de euromeesternorm het geval zou geweest zijn. Dat effect neemt stelselmatig af en gecumuleerd over de jaren heen zou tegen 2010 de groei bij beide normen in vergelijking met de begroting 2000 gelijk zijn. Vermits bij toepassing van de euromeesternorm de grotere schuldafbouw in de eerste jaren op langere termijn een hogere groei van de uitgaven toelaat zonder een nieuwe schuldexplosie te veroorzaken wordt het verschil tussen de HRF-norm en de euromeesternorm vanaf dat ogenblik negatief. Tegen 2020 zou het negatief verschil oplopen tot meer dan 18 mld. Men moet hierbij dan wel bedenken dat het lager niveau aan beleidsuitgaven op dat ogenblik nog altijd samenvalt met een hoger niveau aan schuldratio : in 2020 zou het verschil in schuldratio tussen de HRF-norm en de euromeesternorm meer dan 8 % bedragen (zie grafiek 1b).

De beide grafieken geven ook wat het verschil tussen de HRF-norm is en de meer soepele toepassing van de euromeesternorm, zoals voorgesteld in het advies van de werknemers. De afwijking is uiteraard minder uitgesproken, maar ook in dit geval is er sprake van een herverdeling van de beleidsmogelijkheden tussen de eerstkomende jaren en de lange termijn. De positieve groeimogelijkheden bij toepassing van de HRF-norm in vergelijking met de soepele euromeesternorm zijn echter reeds weggewerkt tegen 2005. Op het vlak van schuldontwikkeling loopt het pad wel uiteen. Beide normen zouden tegen 2014 op een vergelijkbare schuldratio uitkomen (ongeveer 12 %), maar dan stelselmatig uiteenlopen. De HRF-norm zou door het aanhouden van de strikte evenwichtsbegroting vanaf 2010 de schuldratio stelselmatig doen dalen in tegenstelling met de verdere toepassing van de euromeesternorm (waarbij op lange termijn een maximale schuldratio van 20 % wordt vooropgezet).

De afweging van deze uiteenlopende normen voor de beleidsmogelijkheden op korte en middellange termijn versus de lange termijn is van politieke aard. Meer prioriteit voor de lange termijn kan verantwoord worden op basis van de verwachtingen over een toenemende demografische druk. Maar daartegenover kan de noodzaak gesteld worden om snel werk te maken van hervormingen en initiatieven in diverse beleidsdomeinen die anticiperen op nu reeds bestaande en voor de toekomst nog groeiende problemen (zoals b.v. de mobiliteit). In dat verband is de begrotingsnorm één zaak, de concrete invulling van de begroting is een andere zaak.

Bovenstaande berekeningen kunnen niet veel meer dan aangeven binnen welke kwantitatieve marge dit afwegingsproces zijn beslag moet krijgen.

3.2.2 De jaarlijkse toepassing

In de nieuwe norm is in het geheel geen sprake meer van beleidskredieten. Er wordt uitsluitend een vereist begrotingssaldo vooropgezet in nominale bedragen⁷. Voor 2000 is het begrotingssaldo van de initiële begroting 1999 daarbij als referentie gebruikt. Vanaf 2001 is het de bedoeling om het HRF-saldo als referentie te gebruiken : een positief saldo dat jaarlijks afneemt tot de evenwichtsbegroting in 2010.

Uiteraard kan de begroting nog altijd omgezet worden in beleidskredieten om aan te geven wat de regering effectief aan beleidsmogelijkheden of verbintenissen ter beschikking heeft. Maar het niveau ervan is een afgeleide en niet het resultaat van een vooropgezet groeipercentage.

Bovendien werd in de vorige begrotingsnorm dat groeipercentage bepaald in het kader van een lange termijnmodel waarin een gemiddelde lange termijn groei van de economie en een gemiddelde rentevoet worden gehanteerd. Schommelingen aan deze parameters hebben uiteraard een invloed op de effectieve ontvangsten (via de doorrekening van de financieringswet) en op de uitgaven (de rentelasten). Ze blijven echter in het kader van die norm met het oog op een a- cyclisch beleid zonder invloed op het groeipercentage van de beleidskredieten. Stijgende ontvangsten bij een effectief hogere economische groei (in vergelijking met het gemiddelde van het model) of dalende uitgaven bij gunstige rentestand blijven zonder invloed op de beleidskredieten maar verbeteren uiteraard wel het begrotingssaldo. Het omgekeerde is natuurlijk ook waar.

In de nieuwe begrotingsnorm is dat anders : meevallers van welke aard ook kunnen onmiddellijk doorgerekend worden in nieuwe beleidsmogelijkheden, tegenvallers moeten onmiddellijk verwerkt worden. Bovendien kan in een dergelijke norm het vooropgezette saldo perfect aangehouden worden door b.v. vooral nieuwe verbintenissen aan te gaan waarvan de betalingen over meerdere jaren worden gespreid. Die nieuwe verbintenissen hebben dan maar een beperkte invloed op het saldo van het lopend begrotingsjaar, maar wegen zwaarder door op de volgende begrotingsjaren en zullen dan op hun beurt in de volgende jaren aanleiding zijn tot beperking van de beleidsruimte. In de “verbintenissenorm” blijft een dergelijke spreiding bij een vooropgezet groeipercentage zonder invloed op het niveau aan beleidskredieten. Het omgekeerde is ook waar : een eventuele stijging van de

⁷

In principe zou dat ook kunnen uitgedrukt worden in % van b.v. het BBP, zoals dat het geval is voor de saldi van de gezamenlijke overheid of van de federale overheid.

uitgaven omwille van de betaling van vroegere verbintenissen werkt in de nieuwe norm onmiddellijk door, in de vroegere norm niet.

Eén en ander is natuurlijk in de nieuwe begrotingsnorm ook bij te sturen. Het is b.v. denkbaar dat ook bij het aanhouden van een saldonorm gestreefd wordt naar een a-cyclische toepassing of dat er voorafgaandelijk wordt aangegeven wat er moet gebeuren met meevallers en tegenvallers⁸. Vooralsnog is dat niet het geval.

3.3 Afwijking tegenover de vorige begrotingsnorm : concrete resultaten voor het begrotingsjaar 2000

Om de draagwijdte van de nieuwe begrotingspolitiek goed in te schatten is een vergelijking met wat de begroting zou geweest zijn bij een ongewijzigd begrotingsbeleid het meest aangewezen. Daarvoor is een berekening nodig van de begrotingsnorm bij toepassing van de geschrapte euromeesternorm, die dan fungeert als referentie.

Voor deze berekening vallen we terug op de aanduidingen die in de respectievelijke adviezen van werkgevers en werknemers waren opgenomen. In het werkgeversadvies werd overigens gepleit voor een strikte toepassing van de euromeesternorm, in het werknemersadvies werd gepleit voor enige versoepeling van die norm waardoor een bijkomende beleidsruimte van ongeveer 19 mld mogelijk was in de periode 2000 – 2004 (waarvan 1,9 mld in 2000). De argumenten voor die keuzes zijn uiteengezet in de respectievelijke adviezen.

Een vergelijking van de begroting 2000 met wat de euromeesternorm (zowel in de strikte toepassing als in een meer soepele toepassing) zou toegelaten hebben vergt de omzetting van de begrotingscijfers naar beleidskredieten volgens de definitie die in de euromeesternorm werd gehanteerd. Die omzetting is samengevat in bijlage I. Aan de andere kant legt de huidige begrotingsnorm de nadruk op het begrotingssaldo en niet op beleidskredieten.

⁸

De HRF doet dat b.v. voor de norm voor de gezamenlijke overheid : tot het bereiken van de evenwichtsbegroting moet de gezamenlijke overheid minimaal een primair saldo van 6 % aanhouden, met dien verstande dat bij een groei van het BBP tussen 2,3 % en 2,7 % een derde van de bijkomende marge wordt aangewend voor bijkomende vermindering van het tekort en bij een groei van meer dan 2,7 % de daarmee overeenstemmende marge volledig voor tekortvermindering wordt aangewend.

Voor een genuanceerde beoordeling is het dan ook nodig het effectief bekomen begrotingssaldo te vergelijken met wat kon worden afgeleid uit de toepassing van de euromeesternorm zoals aangegeven in de afzonderlijke adviezen van werkgevers en werknemers.

Beide invalshoeken worden hieronder uitgewerkt.

3.3.1 *Het effectief niveau aan beleidskredieten in de begroting 2000 versus toelaatbare beleidskredieten bij toepassing van de vroegere euromeesternorm*

De adviezen van werkgevers en werknemers (15 september) gingen in beide gevallen uit van de methode voor de berekening van de euromeesternorm. Die methode is omstandig uiteengezet in de evaluatienota over de begroting 1999 (januari 1999). Tegenover een strikte toepassing van die methode in het advies van de werkgevers stond in het werknemersadvies een aangepaste soepeler toepassing voorop⁹.

De gevolgde methode is samengevat in tabel II. Bovendien is een actualisering gemaakt van beide adviezen en wordt de goedgekeurde begroting 2000 vergeleken met beide adviezen.

De berekening in tabel II onder “adviezen” bevat de toepassing van de methode die gevolgd werd bij de euromeesternorm. Op basis van de gemiddelde lange termijnhypothese voor de economische groei, de rentevoet en de evolutie van de impliciete schuld werd in het werkgeversadvies een reële normgroei berekend van 1,8 % tegenover 2,12 % in toepassing van het werknemersadvies. De voorgestelde 1,8 % in het werkgeversadvies was een voorafbeelding van het groeipercentage dat de vorige regering hanteerde voor de euromeesternorm¹⁰. Beide groeivoeten werden toegepast op het beleidskrediet in de aangepaste begroting 1999, weliswaar gecorrigeerd voor eenmalige middelen. Boven op de reële groei werd een inflatiepercentage van 1,5 % toegepast. Bovendien houdt de methode ook nog rekening met mogelijke andere correcties. In eerste instantie een correctie voor eventuele eenmalige middelen in het nieuwe begrotingsjaar en in tweede orde een correctie voor structurele middelen. Die laatste staan gelijk met de afwijking van de

⁹ In het bijzonder door aanpassing van één technische parameter in het model voor de berekening van de euromeesternorm : de voortschrijdende periode (10 jaar in plaats van 17 jaar).

¹⁰ Er was enige afwijking op de berekening van de SERV tegenover die van het toenmalig kabinet, waarbij eerder werd uitgegaan van een reële groeivoet van 1,7 %. De afwijking was echter marginaal.

ontvangsten t.a.v. de raming bij toepassing van de gemiddelde lange termijnparameters, voor zover die afwijking niet het gevolg is van een afwijkende BBP – groei. In de praktijk gaat het over de afwijkende ontvangsten van de gewestelijke belastingen, het kijk- en luistergeld, de niet – fiscale ontvangsten en de eigen ontvangsten van het MINA-fonds en het VIF t.a.v. de reële nulgroei ervan die werd aangehouden voor de berekening van de norm.

Tabel II : beleidskredieten in het werkgevers – en werknemersadvies versus de goedgekeurde begroting 2000 (in mld)

	september		actualisering		begroting
	werkgevers advies	werknemers advies	werkgevers advies	werknemers advies	
beleidskredieten 1999	587,7	587,7	587,7	587,7	587,7
inflatiecorrectie			-0,6	-0,6	-0,6
correctie voor eenmalige middelen	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
uitgangsbetrag voor norm (a)	583,6	583,6	583,0	583,0	583,0
reële groeivoet (in %)	1,80%	2,12%	1,80%	2,12%	3,10%
reële groei (toepassing groeivoet)	10,5	12,4	10,5	12,4	18,1
nominale groei (groeivoet * index)	19,4	21,3	18,2	20,1	25,9
correctie voor eenmalige middelen	2,0	2,0	1,6	1,6	1,6
correctie voor structurele middelen			3,5	3,5	3,5
toelaatbaar beleidskrediet t (b)	605,0	606,9	606,3	608,2	614,0

afwijking begroting - adviezen (september)

	werkgevers advies	werknemers advies
	advies	advies
aanpassing inflatie 1999	-0,6	-0,6
aanpassing inflatie 2000	-1,2	-1,2
eenmalige middelen	-0,4	-0,4
structurele middelen	3,5	3,5
<i>subtotaal</i>	<i>(1,3)</i>	<i>(1,3)</i>
groeivoet	7,7	5,8
totaal	9,0	7,1

In de berekeningen van september werd voor de correctie met eenmalige middelen rekening gehouden met de te verwachten eenmalige correctie voor de BTW-middelen uit het verleden (2 mld). Een correctie voor structurele middelen werd vooralsnog niet in rekening gebracht.

Om een antwoord te geven op de vraag “hoe zou de begroting 2000 er hebben uitgezien bij toepassing van de adviezen van werkgevers en werknemers?” is echter enige actualisering nodig. Vier parameters in de berekening moeten worden aangepast :

- ✓ een aanpassing van het basisbedrag 1999 aan de gewijzigde inflatieverwachtingen (in vergelijking met de budgetcontrole) : een nieuw inflatiecijfer van 1,2 % in plaats van 1,3 % (vermindering van het basisbedrag met 600 mln);
- ✓ een aanpassing van de nominale normgroei op basis van het effectief bij de begroting aangehouden inflatiecijfer voor 2000 : 1,3 % in plaats van 1,5 % (een vermindering van de nominale normgroei van 1,2 mld);
- ✓ een aanpassing van de correctie voor eenmalige middelen in 2000 op basis van de aangehouden BTW-correctie bij de begroting : 1,6 mld in plaats van 2 mld;
- ✓ en tenslotte de invulling van de correctie voor structurele middelen : een verhoging van 3,5 mld¹¹.

In het bijzonder de correctie voor structurele middelen is substantieel en vergt enige toelichting. Vooral de geraamde reële stijging van de gewestbelastingen ten belope van 4,2 mld is daarbij doorslaggevend. Dergelijke groei komt neer op een stijging van de gewestelijke belastingen bij overigens ongewijzigd beleid van ruim 12 %. De effectieve ontvangsten in 1999 (gemeten tot en met 30 november) zijn 3,4 % hoger dan de ontvangsten in de vergelijkbare periode in 1998. Dat zou er op wijzen dat de forse groei die in 1998 werd gerealiseerd (12,2 %) zich niet meer in 1999 heeft herhaald. De vertraagde inning van de onroerende voorheffing verklaart dat evenwel voor een stuk. Er mag wel worden aangenomen dat de effectieve ontvangsten in 1999 globaal voor de gewestelijke belastingen vrij nauw zullen aansluiten bij de aangepaste begrotingsramingen. Bij ongewijzigd beleid zijn er niet direct aanduidingen voor een nieuwe forse groei van 12 % tegenover het niveau van 1999. Enige overschatting is dan ook niet uitgesloten. De budgetcontrole zal daar meer uitsluitsel moeten over geven.

Globaal genomen leiden deze aanpassingen tot een geactualiseerd normkrediet dat 1,3 mld hoger ligt dan berekend op basis van de parameters in de septemberadviezen. Het niveau aan beleidskredieten in de goedgekeurde begroting

11

Verschil tussen de feitelijke ontvangsten voor gewestelijke belastingen, kijk – en luistergeld, niet – fiscale ontvangsten en eigen ontvangsten van MINA - fonds en VIF met de ontvangsten bij reële nulgroei : $(42,78+17,95+6,55+15,43) - ((38,11+17,84+6,10+16,16)*1,013)$.

2000 en opgemeten volgens de methode die vergelijking met de euromeesternorm toelaat¹² ligt evenwel 9 en 7,1 mld hoger dan respectievelijk de aanbeveling van het werkgevers – en het werknemersadvies. Op de hierboven samengevatte actualisering van 1,3 mld na heeft dat te maken met een substantieel hogere reële groeivoet die wordt toegepast t.a.v. de beleidskredieten : 3,1 % tegenover respectievelijk 1,8 en 2,12 %. Nog anders uitgedrukt : indien de regering haar begroting had vastgelegd volgens de aanbevelingen van de werkgevers dan zou het niveau aan beleidskredieten 7,7 mld lager geweest zijn, volgens de aanbevelingen van de werknemers 5,8 mld lager.

3.3.2 *Het verwachte HRF-saldo in de afzonderlijke adviezen van de sociale partners versus het effectief bekomen HRF-saldo in de begroting 2000*

De voorstellen van werkgevers en werknemers van september gingen uit van de methode van de euromeesternorm. Deze voorstellen werden evenwel ook geëvalueerd vanuit het advies van de HRF. Dat advies is immers de referentie voor de beoordeling van de minimaal vereiste bijdrage van de Vlaamse gemeenschap in het kader van de afspraken tussen de federale overheid en de verschillende deelgebieden. Ondertussen is overigens het advies van de HRF reeds omgezet in een concreet samenwerkingsakkoord voor de periode tot en met 2002.

In het werkgevers – en werknemersadvies werd de voorgestelde begrotingsruimte vergeleken met de norm van de HRF. Daarmee werd aangegeven welke reserve voor de Vlaamse begroting kon verwacht worden bij toepassing van de respectievelijke adviezen. Op basis van de daarbij aangehouden hypothesen werd voor een strikte toepassing van de euromeesternorm (werkgeversadvies) een reserve verwacht van 6,2 mld, bij een soepelere toepassing (werknemersadvies) 4,3 mld.

In tabel III is de vergelijking van beide adviezen met de uiteindelijke begroting 2000 in termen van het HRF-saldo opgenomen. Voor de begroting baseren we ons op de gegevens van de toelichting, voor beide adviezen vertrekken we van de ramingen die in september werden voorgesteld. Interpretatie van de gegevens in tabel III vergt enige voorafgaandelijke toelichting.

¹²

Voor de samenstelling van de beleidskredieten volgens de methode van de euromeesternorm in de begroting 2000 : zie bijlage I.

Toelichting bij de tabel.

De bekomen saldi respectievelijk onder “adviezen” en onder “toelichting” zijn vergelijkbaar¹³. Niettemin zijn er bij de opbouw ervan enige verschillen.

In de adviezen werden bij de ontvangsten de toegewezen ontvangsten op de organieke fondsen niet in rekening gebracht. Uiteraard geldt dezelfde redenering langs de zijde van de uitgaven, waar de variabele kredieten buiten beschouwing blijven. De hypothese daarbij is dat opname van deze ontvangsten en uitgaven neutraal is voor het saldo, wat overigens in de begroting 2000 op 88 mln na ook het geval is. In de toelichting zijn deze ontvangsten en uitgaven wel opgenomen.

De adviezen hielden wel rekening met de eigen ontvangsten op het MINA-fonds en het VIF. En als tegenhanger bevatten de beleidskredieten en de primaire uitgaven dan ook de machtigingen en de betalingskredieten die met deze eigen ontvangsten worden gefinancierd (dus bovenop wat gefinancierd wordt met de dotatie vanuit de begroting aan het MINA-fonds en het VIF). Dergelijke uitbreiding is overigens meer dan verantwoord gezien de impact van deze ontvangsten en uitgaven. Daarmee wordt nauwer aangesloten bij het geheel van de Vlaamse overheidsrekening. Er werd wel geen rekening gehouden bij de raming van de ontvangsten met de overgedragen saldi die ingeschreven worden op het MINA-fonds en het VIF. In principe zijn deze saldi echter volledig belast door vroegere verbintenissen, waarvoor de voorziene kredieten langs de uitgavenzijde ook buiten de raming blijven. Voor het saldo wordt aangenomen dat opname van deze ontvangsten en uitgaven neutraal is¹⁴. De toelichting (en overigens ook de berekening van de HRF zelf) houdt met deze eigen ontvangsten en daarmee samenhangende uitgaven geen rekening.

De primaire uitgaven onder de kolom “toelichting” zijn direct afgeleid uit de begrotingscijfers. Onder “adviezen” zijn die afgeleid van de toelaatbare beleidskredieten (op basis van de norm) en op basis van een hypothese over de afwijking tussen beleidskredieten en primaire uitgaven.

¹³ In de toelichting zelf wordt een saldo bekomen van 18,9 mld. Het minieme verschil met het hier berekende saldo heeft te maken met een licht verschil voor de ontvangsten tussen de toelichting en de begroting zelf.

¹⁴ In de praktijk gaat het voor 2000 over het MINA - fonds : toevoeging van het overgedragen saldo en het belast ok – krediet is neutraal t.a.v. het begrotingssaldo op het MINA - fonds.

Deze afwijking geeft een aanduiding van de evolutie van de zogenaamde impliciete schuld¹⁵. Een positieve afwijking staat voor afbouw van de impliciete schuld : m.a.w. de geplande nieuwe verbintenissen zijn lager dan de nieuw geplande uitgaven. Bij volledige uitvoering van zowel de verbintenissen als de uitgaven zal op het einde van het begrotingsjaar de impliciete schuld in dat geval afgenomen zijn. Bij de berekening van het toelaatbare beleidskrediet in de adviezen werd uitgegaan van een substantiële vermindering van de impliciete schuld in 2000 : met 3,1 mld. In de praktijk blijkt dat de goedgekeurde begroting 2000 de andere kant opgaat : een toename van de impliciete schuld met 1,3 mld.

Onder de beleidskredieten bij “adviezen” waren ook de zogenaamde beleidsuitbreidende initiatieven van Aquafin begrepen. Dat is dan ook uiteraard het geval met de primaire uitgaven. De reserveringen voor het zorgfonds zijn evenwel niet in rekening gebracht. Onder de kolom “toelichting” is het precies omgekeerd. Voor de berekening van het saldo is dat echter neutraal omdat opname of schrapping gecompenseerd wordt bij de HRF-correcties. Dat is ook het geval met de aflossingen. Tenslotte bevatten de totale uitgaven onder “adviezen” ook de intrestlasten op het MINA-fonds (bestemd voor Aquafin). Dat is logisch omdat ook de eigen ontvangsten van het MINA-fonds zijn opgenomen. Onder “toelichting” is dat niet het geval en zijn zowel de uitgaven op het MINA-fonds als op het VIF beperkt tot de uitgaven die gefinancierd worden met de dotatie vanuit de begroting.

¹⁵

Die impliciete schuld is gelijk aan het verschil tussen het totaal van de reeds aangegane verbintenissen (met inbegrip van de begrote verbintenissen in het betrokken begrotingsjaar) en de daarvoor uitgevoerde betalingen (met inbegrip van de begrote betalingskredieten). Dat verschil is een schuld voor de Vlaamse begroting, maar die is niet opgenomen onder de eigenlijke schuld (waarvoor leningen zijn aangegaan). Vandaar spreken we van impliciete schuld.

Tabel III : het HRF-saldo in het werkgevers- en werknemersadvies (september 1999) versus de begroting 2000 (in mld)

	adviezen		toelichting
	werkgevers	werknemers	
ontvangsten (1)	642,6	642,6	629,4
algemene middelen	626,2	626,2	627,9
toegewezen ontvangsten DAB's			1,5
<i>eigen ontvangsten saldi</i>	16,4	16,4	
beleidskredieten*	605,0	606,9	
afwijking primaire uitgaven	3,1	3,1	
primaire uitgaven* (2)	608,1	610,0	599,0
intresten (3)	14,3	14,3	11,0
<i>begroting MINA - fonds</i>			11,0
aflossingen (4)			9,5
<i>begroting MINA - fonds</i>			9,5
totale uitgaven (5=2+3+4)	622,4	624,3	619,5
HRF-correcties			
aflossingen (6)			8,6
<i>begroting MINA - fonds</i>			8,6
reserveringen (7)	0,4	0,4	4,5
<i>pensioenfonds</i>	0,4	0,4	0,5
<i>zorgfonds</i>			4,0
<i>VERF</i>			
beleidsuitbreidende verrichtingen (8)			4,0
<i>Aquafin</i>			4,0
gecorrigeerde uitgaven (9=5-6-7+8)	622,0	623,9	610,4
saldo (1-9)	20,6	18,7	19,0

* in de adviezen berekend op basis van de definitie van de euromeesternorm, in het bijzonder zijn daarbij ook het MINA - fonds en het VIF opgenomen, als ook de beleidsuitbreidende initiatieven op Aquafin. De uitgaven voor het zorgfonds zijn niet inbegrepen, evenmin als de variabele kredieten die gefinancierd worden met toegewezen ontvangsten

Conclusies bij de tabel.

Het positief HRF-saldo dat kan afgeleid worden uit de begroting (en dat overigens 4,6 mld hoger is dan wat de HRF had vooropgezet) ligt dicht in de buurt van wat geraamd werd in de respectievelijke adviezen. Het is 300 mln hoger dan wat afgeleid werd van het voorstel in het werknemersadvies en 1,6 mld lager dan wat overeenstemde met het werkgeversadvies. Beide adviezen weken overigens voor de normgroei van de beleidskredieten in 2000 1,9 mld af, wat – alle andere parameters gelijkblijvend – aanleiding was tot een zelfde verschil voor het HRF-saldo.

De begroting 2000 impliceert dus een begrotingssaldo (in termen van de HRF) dat vrij nauw aansluit bij wat kon worden afgeleid van de aanbevelingen die de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in september afzonderlijk aan de regering hebben overgemaakt. Rekening houdend met enige correcties die op de berekening in de toelichting kunnen aangebracht worden zou er zelfs sprake zijn van een vergelijkbaar resultaat met het advies van de werkgevers, respectievelijk een beter resultaat dan het advies van de werknemers.

Niettemin blijkt dat begrotingssaldo gepaard te gaan met een forsere uitbreiding van het niveau aan beleidskredieten (nieuwe verbintenissen) : 7,7 mld t.a.v. een geactualiseerde berekening van het voorstel van de werkgevers, 5,8 mld in geval van het werknemersadvies. Tenminste dan toch bij een consequente actualisering op basis van de methode die aan beide adviezen ten grondslag ligt.

De bijkomende beleidsruimte werd mogelijk gemaakt door 3 factoren :

- (a) enerzijds een vrij substantiële daling van de rentelasten in vergelijking met de raming van de rentelasten in de adviezen van september;
- (b) en anderzijds een stijging van de impliciete schuld in tegenstelling met de hypothese van daling van de impliciete schuld die aangehouden werd bij de normberekeningen in de adviezen;
- (c) en tenslotte een lichte stijging van de ontvangsten in vergelijking met de ramingen in de adviezen.

Deze factoren worden samengevat in tabel IV en hieronder nader toegelicht.

Tabel IV : de “financiering” van de grotere beleidsruimte versus de adviezen van werkgevers en werknemers in de goedgekeurde begroting 2000 (in mld).

	2000		begroting (c)	afwijking	
	werkgevers advies (a)	werknemers advies (b)		(c) - (a)	(c) - (b)
beleidskredieten*	606,3	608,2	614,0	7,7	5,8
rentelasten (1)	14,3	14,3	12,8	1,5	1,5
begroting			11,0		
			7,3		
			3,7		
MINA - fonds			1,8		
afname impliciete schuld (2)	3,1	3,1	-1,3	4,4	4,4
algemene middelen	0,0	0,0	-4,7	4,7	4,7
			-1,4		
			-3,3		
DAB's	3,1	3,1	3,5	-0,4	-0,4
			2,5	-0,4	-0,4
			1,0	0,0	0,0
ontvangsten (3)	642,6	642,6	643,4	0,7	0,7
algemene middelen	626,2	626,2	627,9	1,7	1,7
DAB's	16,4	16,4	15,4	-1,0	-1,0
saldo (4)	19,0	17,1	17,8	1,1	-0,7

* voor de adviezen geactualiseerd met de gegevens van de begroting

De goedgekeurde begroting 2000 bevat 7,7 mld meer beleidskredieten dan wat bij een strikte toepassing van de euromeesternorm (met een reële groei van 1,8 % en geactualiseerde parameters) zou bekomen zijn. Dat is in het bijzonder mogelijk gemaakt door een stijging van de impliciete schuld. Bij volledige uitvoering van de begroting 2000 zal die impliciete schuld toenemen met 1,3 mld, terwijl bij de normberekening in de adviezen een daling van 3,1 mld werd aangehouden. De tabel geeft aan dat het verschil vooral te maken heeft met de impliciete schuld op de algemene begroting. Voor het MINA-fonds en het VIF zijn de hypothesen grotendeels gerealiseerd (zelfs iets hogere afname). Op de algemene begroting zou de impliciete schuld toenemen met 4,7 mld : 1,4 mld op de gesplitste vastleggingskredieten (GVK) en 3,3 mld op de vastleggingsmachtigingen (VM).

Dat staat gelijk met 4,7 mld bijkomende verbintenissen waarvan de betaling vooruitgeschoven wordt naar de komende jaren¹⁶. Daarbovenop houdt de regering bij de opmaak van de begroting rekening met een rentelast die 1,5 mld lager uitvalt dan wat in de adviezen als hypothese werd aangehouden.

De inzet van beide factoren compenseert de hogere beleidskredieten voor 5,9 mld, bijkomend is nog de stijging van de ontvangsten aangewend (voor 0,7 mld). De totale afwijking van de beleidskredieten worden vervolgens mogelijk gemaakt door een verslechtering van het saldo met 1,1 mld in vergelijking met de geactualiseerde berekening van de euromeesternorm, zoals aangehouden in het werkgeversadvies. Indien we de begroting vergelijken met een prefiguratie van de begroting op basis van het werknemersadvies dan is de kloof uiteraard kleiner : de bijkomende beschikbare middelen van rentelasten en impliciete schuld volstaan in dat geval voor de bijkomende beleidskredieten.

3.3.3 *Algemene beoordeling : combinatie van beide invalshoeken*

Een strikte toepassing van de vroegere euromeesternorm zou hoe dan ook geleid hebben tot een toch wel substantieel lager niveau aan beleidskredieten¹⁷. In dat geval zouden de “meevallers” onder de vorm van lagere rentelasten en grotere spreiding van de uitgaven niet gebruikt zijn om bijkomende beleidsinitiatieven in 2000 in te schrijven. Hoogstens zou men eventueel bij de raming van de lange termijn groeivoet de hypothesen over rentevoet en impliciete schuld wat bijgestuurd hebben om ze nauwer te laten aansluiten bij de reële evolutie. Het effect op het toelaatbaar niveau aan beleidskredieten in de methode van de euromeesternorm zou echter heel beperkt geweest zijn, in de orde van 0,02 % of 120 mln.

De regering heeft die “meevallers” wel volledig aangewend voor de beleidsruimte in 2000. Of dat al of niet verantwoord is vergt een afweging tussen het belang van de initiatieven die met die bijkomende ruimte kunnen aangevat worden in 2000 en de bijkomende beleidsruimte in de volgende jaren die daardoor opgeofferd worden. Vanuit het begrotingsbeleid zelf is daar niet veel over te zeggen, alleen kan men

¹⁶ Bij de VEK wordt in de benadering van de euromeesternorm geen rekening gehouden met de betalingen voor Domus Flandria. Ze worden gerekend bij de beleidskredieten. Het gaat nochtans om betalingsverplichtingen die voortvloeien uit vroegere verbintenissen en op die manier verminderen zij ook de impliciete schuld. De stijging van de impliciete schuld ten belope van 4,7 mld is in die zin dan ook te verminderen met 1,6 mld (zijnde de dotatie aan het fonds voor de huisvesting).

¹⁷ Men mag hier bij overigens niet uit het oog verliezen dat in het werkgeversadvies voor de euromeesternorm een reële groei van 1,8 % werd gebruikt, terwijl in de vorige legislatuur de groeivoet van de euromeesternorm maximaal op 1,7 % werd gesteld.

enige aanduiding geven over de grootte van het effect die dergelijke keuze heeft op de beleidsmogelijkheden in de komende jaren.

Belangrijk criterium daarbij is in ieder geval de vraag naar het al of niet structurele karakter van de “meevallers”.

Voor de rentelasten lijkt het structurele karakter redelijk zeker. Voor de berekening van de intrestlasten in de adviezen van werkgevers en werknemers werd uitgegaan van een impliciete rentevoet op de relevante schuld van de Vlaamse gemeenschap¹⁸ van 6,39 %, zijnde de impliciete rentevoet gemeten op basis van de begrote rentelasten in 1999 t.a.v. de schuld per eind 1998. De relevante schuld per 31/12/99 werd geraamd uitgaande van de effectief genoteerde schuld per 31/12/1998 verminderd met de verwachte afbouw van de schuld bij volledige uitvoering van de begroting 1999. Op basis daarvan werd uitgegaan van een schuld per 31/12/1999 geraamd op 223,5 mld. De ingeschreven rentelasten (met inbegrip van de rentelasten op het MINA-fonds voor Aquafin) zouden bij dergelijke schuld een impliciete rentevoet opleveren van 5,7 %. Ruim 60 % van de vermindering van de impliciete rentevoet (in 2000 versus 1999) is verklaarbaar door het wegvallen van twee kredieten die in 1999 meegenomen waren in de berekening : enerzijds 640 mln voor een intrestbijdrage aan ALESH en anderzijds 300 voor het Vlaams Egalisatie Rente Fonds (VERF). Het eerste maakt in feite deel uit van het globale krediet dat jaarlijks vanuit de Vlaamse begroting wordt overgeschreven naar ALESH. In 2000 is zoals in vroegere begrotingsjaren deze bijdrage uitsluitend als een aflossing ingeschreven. De dotatie aan het VERF kon in 2000 wegvallen doordat de opgebouwde reserve voldoende groot is om eventuele renteschokken op te vangen. Rekening houdend met deze vaststellingen kan de raming van de rentelasten in de begroting als redelijk worden aangenomen en lijkt het structurele karakter te verantwoorden. De winst van deze meevaller t.a.v. de afzonderlijke adviezen van de sociale partners (1,5 mld) zal meer dan waarschijnlijk niet ongedaan moeten gemaakt worden in de komende jaren.

Voor de toename van de impliciete schuld liggen de kaarten iets anders. Op zich is die toename niet ongewoon. Zeker niet bij het substantieel verhogen van een aantal verbintenissen die sowieso over een langere periode gespreid worden. De begroting

¹⁸

De relevante schuld van de Vlaamse gemeenschap in het kader van de normberekening is gelijk aan de totale schuld op de Vlaamse schuldstaat, verminderd met de ALESH – schuld ten laste van de huisvestingssector en vermeerderd met de schuld van Aquafin en de consortiumlening voor de vroegere nationale sectoren (niet opgenomen in de directe schuld van de Vlaamse gemeenschap).

2000 biedt daar enige grond voor. De gesplitste vastleggingskredieten (GVK) stijgen in 2000 t.a.v. de aangepaste begroting 1999 met 1,7 mld. Het is niet abnormaal dat bij een stijging op dergelijke kredieten de daarmee overeenstemmende betalingskredieten (GOK) minder snel stijgen. In de praktijk wordt in de begroting 2000 echter 1,6 mld minder GOK ingeschreven dan in de aangepaste begroting 1999. Dat ligt niet direct voor de hand omdat de afgelopen jaren de uitstaande rekening van nog niet geordonnanceerde vastleggingen fors gestegen is : in de jaren 1997 en 1998 een gecumuleerde stijging van 7,3 mld. Uiteindelijk moet die stijging aanleiding geven tot uitgaven. Op basis van de uitvoering in 1999 (tot en met 30 november) zou enige inhaalbeweging gerealiseerd worden, maar de typische opstoot van eindejaarsvastleggingen zal dat ongedaan maken. Tenzij een substantieel bedrag aan GOK van 1999 naar 2000 wordt overgedragen¹⁹ lijkt een onderschatting van de GOK dan ook niet uitgesloten. Temeer daar de regering blijkbaar kiest voor een zo beperkt mogelijke lijst van overdrachten. De budgetcontrole zal daar uitsluitsel moeten over geven. En voor zover bij de budgetcontrole in 2000 geen aanpassing nodig is moet wel rekening gehouden worden met een uitgesteld effect in de volgende jaren.

Eenzelfde fenomeen doet zich voor op het niveau van de vastleggingsmachtigingen (VM) en de daarmee overeenstemmende vereffeningskredieten (VEK). De VM dalen weliswaar lichtjes tegenover de aangepaste begroting 1999 (- 430 mln) en de VEK stijgen lichtjes (477 mln). Bij de opmaak van de aangepaste begroting 1999 kon men echter het niveau aan VEK drastisch verminderen op basis van de beschikbare saldi op de betrokken instellingen. Voor zover die saldi in 1999 ook effectief zullen opgebruikt worden zou zich hier een bijkomende inhaalbeweging kunnen voordoen, tenminste dan toch in de eerstvolgende jaren.

Dat alles maakt dat het aanwenden van de “winst omwille van een grotere spreiding van de uitgaven” voor bijkomende beleidsruimte in 2000 zelf niet als structureel kan beschouwd worden. Er moet dan ook rekening worden gehouden met een compensatie in de volgende begrotingsjaren (afgezien van een eventuele bijsturing bij de budgetcontrole zelf), waardoor de groeivoet op de beleidskredieten van 2000 (t.a.v. de aangepaste begroting 1999) niet zal kunnen aangehouden worden.

Tenzij natuurlijk de vooropgezette begrotingssaldi uit de HRF-norm achterwege worden gelaten. Het effect zal zich vooral voordoen in de eerstvolgende begrotingsjaren (3 à 4 mld, eventueel over enkele jaren gespreid).

¹⁹

Voor de begroting 1999 was dat ongeveer 1 mld. Die overdrachten zijn beschikbaar in het betrokken begrotingsjaar maar zijn niet opgenomen in de begrotingscijfers zelf.

3.3.4 *Als conclusie*

Op basis van de toen beschikbare parameters werd in september een berekening van de euromeesternorm gemaakt die aanleiding gaf tot een HRF-saldo voor de Vlaamse begroting van ongeveer 20,6 mld bij strikte toepassing (advies van de werkgevers) en van 18,7 mld bij een meer soepele toepassing (advies van de werknemers). De goedgekeurde begroting sluit daar vrij nauw bij aan en beantwoordt in die zin grotendeels aan de verwachtingen die in beide adviezen over het begrotingsresultaat werden aangenomen. Een aantal daarbij gehanteerde parameters zijn echter substantieel beter uitgevallen bij de begroting zelf : in het bijzonder de impact van de rentelasten en de spreiding van de uitgaven voor de geplande verbintenissen. Die “meevallers” zijn in de begroting 2000 volledig aangewend voor nieuwe beleidsinitiatieven. Omdat de spreiding van uitgaven geen structureel effect is zal dat bij behoud van de vooropgezette HRF-norm in de komende jaren (eventueel zelfs al bij de budgetcontrole : zie verder) moeten gecompenseerd worden. Het effect zal zich vooral laten voelen op korte en middellange termijn. Voor de lange termijn is het effect eerder marginaal (alleen door een lichte opwaartse druk op de rentelasten ten gevolge van een hogere schuld in vergelijking met niet aanwending van die bijkomende ruimte in 2000).

4. *Een eerste vooruitberekening : budgetcontrole 2000 en de begrotingen 2001- 2004*

Een definitieve doorrekening van de begroting bij de aangehouden begrotingsnorm en de standpuntbepaling daarover is een zaak van het eigenlijke begrotingsadvies. In deze evaluatie beperken we ons tot enige indicaties over de mogelijkheden die zich zullen aandienen voor de begroting in de eerstkomende jaren. We maken daarbij het onderscheid tussen de budgetcontrole 2000 en de opmaak van de begrotingen 2001 – 2004 (de rest van de legislatuur).

4.1 De budgetcontrole 2000

Afgezien van eventuele bijkomende beleidsaccenten zal – zoals gebruikelijk – deze budgetcontrole moeten rekening houden met een aantal gewijzigde parameters, zowel langs de zijde van de ontvangsten als langs de zijde van de uitgaven. Het effect langs de uitgavenzijde laten we hier voorlopig buiten beschouwing. We spitsen de aandacht toe op de ontvangsten.

Twee elementen zijn hierbij van belang :

- (a) de normale toepassing van beschikbaar gekomen definitieve parameters in het kader van de financieringswet en een actualisering van overige ontvangsten;
- (b) en de weerslag van het Sint-Elooisakkoord over de verdeling van de BTW over de gemeenschappen.

4.1.1 *Aanpassing van de parameters voor de toepassing van de financieringswet en actualisering van overige ontvangstenramingen*

De raming van de ontvangsten in het kader van de financieringswet in de begroting 2000 vertrekt uiteraard van een aantal parameters, waarvoor de gegevens moeten worden geactualiseerd. Dat is bij elke begroting het geval en in het bijzonder bij de jaarlijkse budgetcontrole wordt één en ander bijgesteld. De parameters die vooral bij een budgetcontrole in het geding zijn :

- ✓ de reële groei van het BNP;
- ✓ en de gemiddelde inflatie.

Voor deze raming hanteert de nieuwe regering overigens ook een andere techniek dan het vorige kabinet. Het vorige kabinet van begroting raamde de verwachte ontvangsten van de BFW²⁰ op basis van hypothesen die geacht werden zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de ramingen voor het betrokken begrotingsjaar. In de praktijk betekent deze methode dat de ontvangsten voor 2000 gebaseerd worden op definitieve parameters voor de jaren tot en met 1998 en op vermoedelijke parameters voor respectievelijk 1999 en 2000. Voor de jaren 1999 – 2000 kan b.v. gebruik gemaakt worden van de ramingen van het INR²¹. De federale overheid hanteert voor de bepaling van de effectief door te storten bedragen een andere methode. De door te storten bedragen in begrotingsjaar t worden geraamd op basis van de parameters voor het jaar t-1. Bij de initiële begroting zijn dat de vermoedelijke parameters voor t-1, voor de aangepaste begroting gelden de definitieve parameters voor t-1. De nieuwe Vlaamse regering past deze federale methode toe²².

Beide methodes geven nauwelijks verschil zolang de parameters over de jaren weinig schommelen. Voor de meest recente jaren is dat echter niet het geval, integendeel. Op basis van de meest recente jaren zou de reële groei van het BNP in 1998 – 2000 variëren van 2,8 % over 1,9 % tot 3 %. Deze uiteenlopende methodes geven in dat geval aanleiding tot nog al eigenaardige bewegingen in de ontvangsten. En dat geldt vooral bij de budgetcontrole omdat dan ook de verrekening wordt gemaakt voor het vorig begrotingsjaar.

De Vlaamse begroting ontvangt van het federale niveau in 1999 PB en BTW, berekend op basis van de definitieve parameters voor 1998 (3 % reële BNP – groei en 0,95 % gemiddelde inflatie)²³. In de praktijk zullen de parameters voor 1999 anders uitvallen : een substantieel lagere BNP – groei en een iets hogere inflatie. De vorige Vlaamse regering hield daar voor een stuk al rekening mee en ging uit van minder gunstige hypothesen. Globaal gaf dat een verschil van 2,6 mld, zijnde een bedrag dat Vlaanderen in 1999 ontvangt maar waarmee de vorige Vlaamse regering bij de opmaak van de begroting geen rekening hield. Indien we voor 1999 uitgaan

²⁰ Personenbelasting en BTW.

²¹ Gewoonlijk paste het vorige kabinet daar enige afwijking op toe.

²² Een lichte afwijking van het inflatiecijfer niet te na gesproken.

²³ Was bij de budgetcontrole gebaseerd op de ramingen van de NBB, ondertussen is het definitieve cijfer nog bijgesteld tot 2,8 %.

van te verwachten definitieve cijfers op basis van de meest recente ramingen van het INR (1,9 % reële groei van het BNP en 1,1 % inflatie), dan is rekening te houden met een negatieve verrekening in 2000 voor het begrotingsjaar 1999 van ongeveer 3 mld. Op 500 mln na heeft de vorige Vlaamse regering in de begroting 1999 dat effect reeds geanticipeerd. In de federale ramingen voor 2000 is dat effect ook al doorgerekend in de initiële begroting via een voorlopige verrekening²⁴, maar in de initiële begroting 2000 van de Vlaamse gemeenschap is dat niet het geval. Dat zal moeten verwerkt worden bij de budgetcontrole voor 2000. Niettegenstaande de aangepaste begroting 1999 dus al anticipeerde op die negatieve verrekening zal ze in 2000 toch drukken op het geraamde begrotingssaldo. Dat kan bij de nu aangehouden normering problemen opleveren, indien men zich strikt wil houden aan het vooropgezette saldo.

Als bovendien voor het begrotingsjaar 2000 opnieuw de ontvangstenraming wordt afgestemd op de parameters van 1999 dan is ook nog rekening te houden met een lichte daling van de geraamde ontvangsten voor 2000 zelf : nl. ongeveer 900 mln²⁵. Dergelijke benadering betekent dan wel dat de positieve effecten van de meer dan waarschijnlijke hoge reële groei in 2000 (huidige voorspellingen 3 %) doorgeschoven worden naar 2001 (wat in de kering een verschil geeft van 4,2 mld). Deze louter technische procedures hebben wel als gevolg dat de ontvangstenramingen op basis van de BFW voor 2000 ongeveer 4 mld lager zullen uitvallen dan geraamd bij de initiële begroting. Tenzij de regering terug overschakelt naar de vroegere ramingmethode en ook al in de begrotingscijfers van 2000 anticipeert op de hogere economische groei in 2000. Dergelijke methode heeft de voorkeur, met dien verstande dat ze consequent moet worden toegepast (en dus ook bij dalende reële groei van het BNP).

Bovendien heeft de federale regering beslist de correctie voor de BTW-overdracht in de periode tot en met 1998 volledig te vereffenen in 1999²⁶. De totale correctie komt overigens voor Vlaanderen uit op 3.484,8 mln. Dat impliceert in 1999 een bijkomende overdracht van 1.182,8 mln die uiteraard dan niet meer beschikbaar is in 2000. Daartegenover staat echter opnieuw dat ook de huidige Vlaamse regering deze bijkomende middelen in 1999 niet heeft aangewend. Strikt genomen zal deze verschuiving echter in 2000 een bijkomende verslechtering geven van het

²⁴ Zie daarvoor KVV : algemene toelichting bij de begroting 2000 p. 182 – 190.

²⁵ In de veronderstelling dat de meest recente ramingen van het INR voor 1999 overeenstemmen met de uiteindelijk definitieve cijfers dan staat een reële groei van 1,9 % tegenover 1,8 % aangehouden bij de initiële begroting en een inflatie van 1,1 % tegenover 1,3 % in de initiële begroting.

²⁶ Zie KVV 1999/2000 nr. 0236/001 wetsontwerp houdende de tweede aanpassing van de rijksmiddelenbegroting van het begrotingsjaar 1999.

begrotingssaldo : met 1,6 mld, zijnde het bedrag dat daarvoor in de initiële begroting 2000 van de Vlaamse gemeenschap was ingeschreven.

Al deze effecten te samen (verrekening 1999, aangepaste raming 2000 op basis van de definitieve parameters voor 1999 en BTW–correctie vervroegd uitbetaald) zullen aanleiding geven tot een verlaging van de ontvangsten ten belope van ongeveer 5,5 mld. Deze “boekhoudkundige” vermindering kan eventueel gecompenseerd worden indien bij de aangepaste raming ten volle al rekening wordt gehouden met de positieve effecten van een hogere economische groei in 2000 (en dus niet doorgeschoven wordt naar 2001). Bij een strikte afstemming van de begroting op het vooropgezette begrotingssaldo van de initiële begroting 2000 zou dat bij afwezigheid van enige automatische compensaties langs de uitgavenzijde aanleiding zijn tot een inlevering voor een gelijkaardig bedrag. Dat hangt natuurlijk samen met de afstemming van de begroting op een saldonorm.

Tenslotte is er ook de actualisering van de eigen gewestelijke belastingen en de milieuheffingen. De nieuwe ramingen bij de budgetcontrole zullen daar uitsluitsel moeten over geven.

4.1.2 De weerslag van het politiek akkoord over de verdeling van de BTW–overdrachten aan de gemeenschappen

Op 1 december is in het overlegcomité het Sint-Elooisakkoord goedgekeurd. Daarmee is een regeling getroffen voor de verdeling van de BTW over de gemeenschappen in uitvoering van artikel 39 van de BFW. Aan de regeling van deze verdeling werd ook een aanpassing gekoppeld voor de dotaties voor de buitenlandse studenten en de trekkingsrechten voor de tewerkstellingsprogramma's. Tenslotte is er ook een akkoord bereikt over de bevoegdheid tot het toekennen van de zogenaamde afcentiemen. Bij de bespreking in deze evaluatienota beperken we ons tot de budgettaire effecten voor de ontvangsten van de Vlaamse gemeenschap op korte termijn. Het politiek akkoord bevat daarvoor drie elementen, van toepassing vanaf 2000 :

- (a) een nieuwe verdeling van de BTW–overdrachten op basis van een telling van de leerlingen van 6 tot en met 17 jaar met als resultaat een herverdeling van Vlaanderen naar de Franstalige gemeenschap die voorlopig geraamd wordt op 1,8 mld (structureel effect, wel bepaald door de effectieve evolutie van het aantal leerlingen);

- (b) een aanpassing van de bedragen voor de dotatie “buitenlandse studenten” met als resultaat voor iedere gemeenschap een verhoging met 0,7 mld (een aanpassing die in uitvoering van artikel 62 bij begrotingswet moet geregeld worden);
- (c) en een verhoging van de dotatie aan de gewesten voor de trekkingsrechten van 2 mld waarvan Vlaanderen ongeveer 1,1 mld zou ontvangen.

Voor 2000 (en te voorzien bij de budgetcontrole) zou dat neerkomen op een grotendeels budgettair neutrale operatie. Door herhaling van de aanpassing onder (c) in de eerstkomende twee jaar zou dat in de komende jaren omgezet worden in een winst. Tegen 2002 zou die structurele winst opgelopen zijn tot 2,2 mld en dan verder op dat niveau stabiliseren, afgezien van het effect van de feitelijke ontwikkeling van het leerlingenaantal in de beide gemeenschappen.

4.1.3 *Globaal effect voor de budgetcontrole : voorlopige raming*

Als de regering bij de budgetcontrole voor de ontvangstenraming 2000 verder gebruik maakt van de methode die ook de federale overheid hanteert voor de ramingen van de stortingen aan de gewesten en de gemeenschappen dan is toch wel rekening te houden met een substantiële daling van de middelen : voorlopig een daling t.a.v. de initiële begroting met 5,5 mld²⁷. Daarin is ook het effect van het politiek akkoord verwerkt. Dat is ten minste het geval indien de federale regering de middelenoverdracht zoals tot nu toe berekent op basis van de parameters van het vorig begrotingsjaar en de Vlaamse regering zich daarbij aansluit. In het bijzonder worden daardoor de positieve effecten van de stijgende economische groei in 2000 doorgeschoven naar 2001. Het is wenselijk dat de federale ramingen en derhalve ook de Vlaamse ramingen nauwer proberen aan te sluiten bij de effectief te verwachten economische groei. Dat bevordert een meer evenwichtige groei van de begroting over de jaren.

Hoe dan ook, als deze vermindering niet wordt omgezet in een gelijkwaardige vermindering van de uitgaven dan zal de begroting 2000 in dat geval wellicht leiden

²⁷

Aangepaste parameters 1999 en 2000 (-0,9), verrekening 1999 (-3), BTW – correctie in 1999 i.p.v. 2000 (-1,6), politiek akkoord (neutraal).

naar een vermindering van het begrotingssaldo t.a.v. de initiële begroting met 5,5 mld. Een beter resultaat van de leerlingentelling voor Vlaanderen zou dat eventueel kunnen verminderen met ongeveer 300 mln. Bovendien is rekening te houden met een nu al gekende vermindering van het HRF-saldo : meer recente gegevens over de geplande schuldaangroei op Aquafin zouden in vergelijking met het initiële budget (raming toelichting) een verhoging betekenen van 1,6 mld (te compenseren met bijna 900 mln door alle aflossingen op de indirecte schuld in rekening te brengen voor de HRF-correcties). Zelfs als de rest van de begroting ongewijzigd blijft komt die verhoging in mindering op het HRF-saldo. De norm van 14,4 mld overschot zou daardoor serieus in het gedrang kunnen komen. Structureel hoeft dat geen groot probleem te zijn. Er is immers bij die nieuwe raming geen rekening gehouden met het feit dat de begroting 1999 al grotendeels uitging van een lagere middelenraming en dus anticipeerde op de negatieve verrekening en bovendien wordt in de middelenraming nog niet geanticipeerd op de positieve effecten van een grotere economische groei in 2000. De evaluatie voor 2000 op zich zou echter problematischer worden.

4.2 De begrotingen 2001 – 2004

Bij de goedkeuring van de begroting 2000 heeft de regering er zich toe geëngageerd om vanaf 2001 het scenario B van het HRF-advies 1999 te volgen. Ondertussen is dat ook bevestigd in een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen, tenminste tot en met 2002.

De impact die deze normering zou hebben op de bruto beleidsruimte (uitgedrukt in gecorrigeerde primaire uitgaven) wordt samengevat in tabel V.

Tabel V : voorlopige berekening van de jaarlijkse bruto beleidsruimte bij de HRF-norm voor 2000 (budgetcontrole) en 2001 – 2004 (in mld)

	2000		2001	2002	2003	2004
	initieel	budgetcontrole				
groei van de ontvangsten	16,8	-5,5	28,6	18,9	18,5	18,8
<i>nieuwe parameters BFW</i>		-(0,9)				
<i>verrekening t-1</i>		-(3,0)	(4,2)			
<i>netto effect politiek akkoord</i>		(0,0)	(1,1)	(1,1)		
<i>versnelde regeling BTW - correctie</i>		-(1,6)				
daling van de rentelasten	2,9		1,2	0,7	0,7	0,6
daling gecorrigeerde primaire uitgaven		-1,7				
daling van het begrotingsoverschot		1,6	5,1	0,3	0,5	0,7
jaarlijkse bruto beleidsruimte (primaire uitgaven)		-5,5	34,9	19,9	19,7	20,2

Voor 2000 (initieel) zelf heeft de regering een begroting voorgesteld die overeenstemt met een HRF-saldo van 19 mld. Zoals hierboven aangegeven kunnen daarop nog enige correcties worden aangebracht waardoor het eigenlijke HRF-saldo van de initiële begroting 2000 20,6 mld zou bedragen. We gaan er evenwel vanuit dat voor de budgetcontrole de regering het houdt op een saldo van 19 mld, wat een vermindering t.a.v. de initiële begroting van 1,6 mld zou betekenen. Die vermindering van het saldo zou min of meer overeenstemmen met de te verwachten bijkomende stijging van de Aquafinschuld waarmee de budgetcontrole hoe dan ook zal moeten rekening houden. Als het HRF-saldo op 19 mld gehouden wordt dan zullen de nieuwe ontvangstenramingen een inlevering vergen op de primaire uitgaven van 5,5 mld. Dat geldt voor zover er geen andere compensaties (zonder beleidsmatige weerslag) kunnen gevonden worden. In dat geval is de bruto beleidsruimte bij de eerstkomende budgetcontrole en bij strikt vasthouden aan het initiële begrotingssaldo negatief.

In 2001 zou dat in grote mate kunnen rechtgezet worden. In eerste instantie ligt het vereiste HRF-saldo voor 2001 slechts op 13,9 mld, wat dus reeds een bijkomende ruimte geeft van 5,1 mld tegenover het saldo in 2000 van 19 mld. Toepassing van de uitgesproken betere economische parameters zou de basisontvangsten van 2001 fors doen toenemen en bovendien valt ook nog te profiteren van een substantiële verrekening voor 2000 verhoogd met een bijkomende impuls van 1,1 mld voor de trekkingsrechten. Samen met een daling van de intrestlasten zou dat een globale

bruto ruimte geven van bijna 35 mld tegenover de begroting 2000 na de budgetcontrole (tenminste in de vorm zoals ze hier verondersteld wordt). Voor de volgende jaren spelen die uitgesproken positieve effecten niet meer mee, althans niet in dezelfde orde. In 2002 zou er wel nog kunnen geprofiteerd worden van nog een laatste schijf in de stijgende trekkingsrechten. Overigens moet hierbij wel bedacht worden dat de stijgende trekkingsrechten misschien niet zullen volstaan om de voorgenomen regularisatie van de nepstatuten door te voeren. Hoe dan ook voor de periode 2002 – 2004 zou de jaarlijkse bruto beleidsruimte (in primaire uitgaven gemeten) schommelen rond de 20 mld. Het gaat over een bruto ruimte, wat impliceert dat daarop nog de impact van ongewijzigd beleid (met o.m. een eventuele inhaalbeweging op de uitgaven in vergelijking met de beleidskredieten) moet verwerkt worden.

De dalende ontvangsten bij de budgetcontrole 2000 hebben in hoofdzaak een technisch karakter. In werkelijkheid worden ontvangsten ofwel teruggeschoven naar 1999, ofwel doorgeschoven naar 2001. In het eerste geval zijn ze grotendeels niet aangewend in 1999 en zullen ze uiteindelijk een positief effect hebben op de feitelijke schuldontwikkeling in 1999. In het tweede geval wordt de inning uitgesteld tot 2001. Het is dan ook verantwoord om deze dalende ontvangsten bij de budgetcontrole niet door te rekenen in de primaire uitgaven en dus een substantieel lager begrotingsoverschot te aanvaarden. Omdat hier budgettair technische zaken in het geding zijn is een strikt vasthouden aan een begrotingssaldo per jaar een weinig adequate begrotingsnormering. Uiteraard moet bij dergelijke optie de hierboven berekende ruimte voor 2001 dan wel met een gelijkaardig bedrag verminderd worden.

5. *De begroting 2000 in een meerjarenperspectief*

In dit hoofdstuk worden vier zaken besproken :

- (a) een overzicht van een enkele algemene aggregaten van de begroting 2000 geplaatst in een meerjarig perspectief : ontvangsten, uitgaven, saldi en evolutie van de begroting in termen van beleidskredieten;
- (b) de uitsplitsing van de begroting naar enkele grote rubrieken : gemeenschaps- versus gewestmateries, het aandeel van respectievelijk lonen en investeringen;
- (c) de evolutie van de begroting op het niveau van de onderscheiden departementen en administraties, met in het bijzonder aandacht voor de nieuwe beleidsaccenten die de regering in de begroting 2000 heeft gelegd;
- (d) en tenslotte een analyse van de lastendruk die aan het beleid van de regering kan worden toegeschreven.

5.1 **Algemeen : ontvangsten, uitgaven, saldi en beleidskredieten**

Nominaal stijgen de geraamde ontvangsten voor 2000 met 2,6 % tegenover de aangepaste begroting 1999. Zonder de eigen ontvangsten van het MINA-fonds en het VIF bedraagt die groei 2,74 % of 1,42 % in reële termen.

Dat is de zwakste groei van de ontvangsten van alle begrotingen sedert 1990. Het effect van de definitieve fase van de bestaande financieringswet komt daarbij om de hoek kijken. Vanaf 2000 is immers voor een groot deel van de ontvangsten (met name de overgedragen personenbelasting en de BTW-overdrachten) de overgangperiode van die financieringswet afgelopen. In die overgangsfase waren een reeks mechanismen aan het werk die een snelle stijging van deze ontvangsten tot gevolg hadden : aan de ene kant een toenemende herverdeling tussen het federale niveau en de gewesten en gemeenschappen (via het mechanisme van de annuïteiten uit de financieringswet en vooral door de toenemende afstemming sedert het Sint-Michielsakkoord van de overgedragen personenbelasting op de groei van de economie) en aan de andere kant een toenemende herverdeling van de ontvangsten

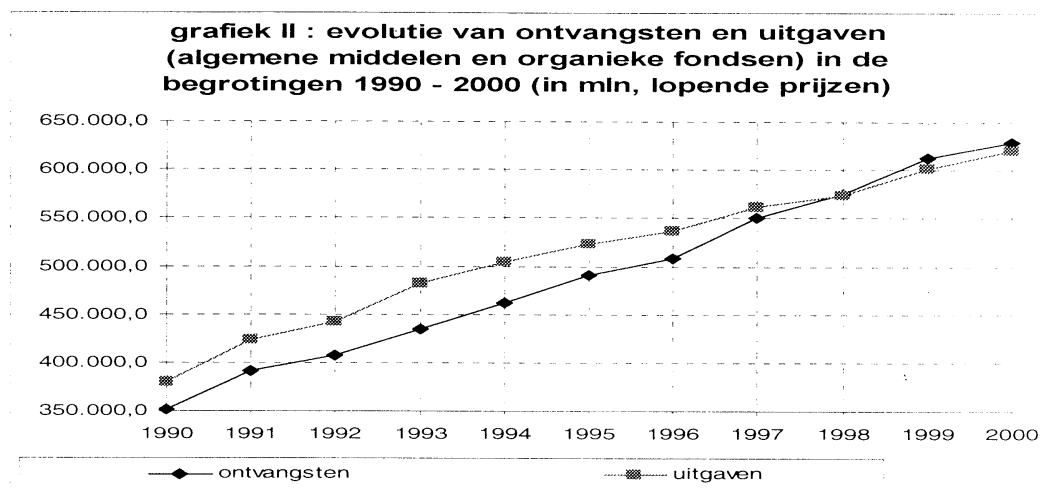
tussen gewesten en gemeenschappen onderling ten voordele van de Vlaamse gemeenschap. Aan deze mechanismen komt vanaf 2000 een einde. Voortaan groeit de overgedragen PB met de reële groei van het BNP (verhoogd met het inflatiecijfer) en voor de BTW-overdracht wordt bij behoud van de bestaande financieringswet het globaal bedrag voor de gemeenschappen gewoon aangepast aan de inflatie met toepassing van de denataliteitscoëfficiënt. Er is geen sprake meer van interregionale herverdeling²⁸. Dat sluit niet uit dat de overgedragen PB voor de Vlaamse gemeenschap sneller kan groeien dan de groei van het BNP, maar alleen als de regionale fiscale capaciteit verder verbetert voor Vlaanderen. Bij de initiële begroting 2000 heeft de Vlaamse regering (in tegenstelling overigens met de Franse gemeenschap) nog geen rekening gehouden met het ondertussen bereikte politieke akkoord over de nieuwe verdeling van de BTW-overdracht.

De uitsplitsing van de grote ontvangstenposten is opgenomen in bijlage. Bij de beoordeling van de groeicijfers voor de personenbelasting en de BTW moet wel rekening gehouden worden met het effect van de verrekeningen in 1999 (voor het vorige begrotingsjaar) en met het feit dat de ramingen voor 2000 ook vertrekken van een enigszins aangepaste basis voor 1999. Meest opvallende stijging is er bij de gewestelijke belastingen : een nominale stijging van de opbrengst van ruim 12 %. Hoewel geen specifieke maatregelen voorzien worden hanteert de regering hier wel een bijzonder scherpe groei. Op basis van de effectieve ontvangsten (tot en met november) zou de groei in 1999 uitkomen op 3,4 %. Voor 2000 wordt gemikt op een vergelijkbare groei als tussen 1998 en 1997 (gemeten op basis van effectieve ontvangsten van ruim 12 %).

Tegenover een groei van de ontvangsten (algemene middelen en organieke fondsen, maar zonder DAB's) van 2,74 % staat een groei van de uitgaven met 2,94 %. Tegenover de aangepaste begroting 1999 neemt het daaruit af te leiden positief begrotingssaldo dan ook af : van 11,8 tot 9,9 mld. Het begrotingssaldo voor 2000 werd gelijkgesteld met het initiële saldo van 1999 (zie hoger). Eén en ander is in een historisch perspectief samengevat in grafiek II.

²⁸

Op het niveau van de gewesten is er echter nog een herverdeling ten voordele van het Vlaamse gewest. Vanaf 2000 wordt immers de totaal overgedragen PB aan de gewesten (exclusief solidariteit) verdeeld op basis van de verdeling van de belastingopbrengsten zelf. In 1999 is dat nog niet volledig het geval. Het mechanisme is zodanig dat vanaf 2000 die verdeling perfect de verdeling van de belastingopbrengsten volgt, daarom is nog sprake van een zekere herverdeling.

De grafiek geeft duidelijk de omslag weer in de begrotingssaldi zoals die in de goedgekeurde (aangepaste) begrotingen van de afgelopen jaren aanwezig was. De begroting 2000 gaat verder met een begrotingsoverschot. In het licht van de norm die wordt aangehouden neemt dat begrotingsoverschot wel geleidelijk af, een proces dat in de komende jaren bij het aanhouden van het voorgenomen beleid nog verder zal gaan.

Overigens moet men er rekening mee houden dat de effectief gerealiseerde begrotingssaldi systematisch beter scoren dan de vooropgezette begrotingssaldi. Gemeten over de periode 1990 – 1998 zijn de uiteindelijk gecumuleerde begrotingstekorten 96,4 mld lager dan wat kan worden afgeleid uit de goedgekeurde begrotingen. Dat is het resultaat van bijna 3 mld minder ontvangsten en ruim 99 mld minder uitgaven.

Tabel VI : afwijkingen tussen de goedgekeurde begrotingen en de uitvoering (in mln) 1990 – 1998

jaarlijkse afwijkingen									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ontvangsten	804,1	-14.004,0	-6.325,1	1.976,5	1.552,0	2.215,6	677,3	3.507,7	6.653,0
uitgaven	4.237,5	25.308,1	9.212,8	22.648,8	5.542,6	8.879,5	6.731,3	12.458,4	4.341,8
saldo	5.041,6	11.304,1	2.887,7	24.625,3	7.094,6	11.095,1	7.408,5	15.966,2	10.994,8
gecumuleerde afwijkingen									
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ontvangsten	804,1	-13.200,0	-19.525,1	-17.548,6	-15.996,6	-13.781,0	-13.103,8	-9.596,0	-2.943,0
uitgaven	4.237,5	29.545,6	38.758,4	61.407,2	66.949,8	75.829,4	82.560,6	95.019,0	99.360,8
saldo	5.041,6	16.345,6	19.233,3	43.858,6	50.953,2	62.048,3	69.456,8	85.423,0	96.417,8

* bij ontvangsten : + is gelijk aan meer ontvangsten in uitvoering

bij uitgaven : + is gelijk aan minder uitgaven in uitvoering

bij saldo : + is gelijk aan minder tekort in uitvoering

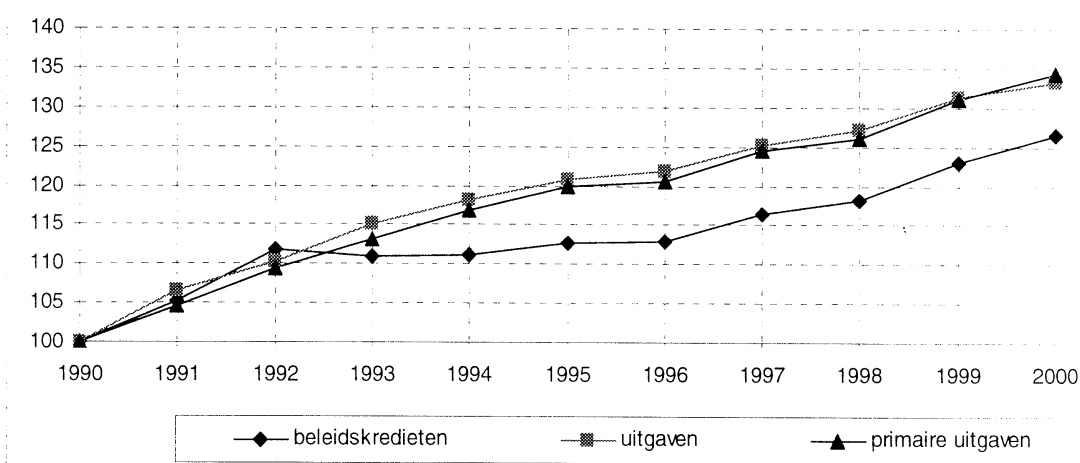
1990 - 1998 : rekeningen

In grafiek III wordt de reële groei van de beleidskredieten in de periode 1990 – 2000 uitgezet tegenover de groei van de totale uitgaven en de primaire uitgaven (totale uitgaven exclusief rentelasten en aflossingen op de indirecte schuld). Bij de uitgaven is wel geen rekening gehouden met de zogenaamde belaste GOK op het MINA-fonds.

Beleidskredieten : daarmee wordt beter aangegeven wat de eigenlijke verbintenissen zijn die de regering op basis van de begroting kan aangaan in het lopend begrotingsjaar. De hier gebruikte definitie verschilt wel van de indeling die gebruikt werd in de euromeesternorm, ze sluit wel aan bij de reeksen die door de SERV ook in de vorige jaren zijn aangehouden (voor meer toelichting zie evaluatie van de begroting 1999 (januari 1999))

De groeiversnelling in de beleidskredieten die in 1999 was ingezet wordt grotendeels in de begroting 2000 bevestigd, weliswaar op een iets lager niveau tenminste t.a.v. de aangepaste begroting 1999 (een reële groei van 2,81 % tegenover 4,07 %). Voor de aangepaste begroting 1999 moet evenwel rekening worden gehouden met de impact van substantiële eenmalige middelen die in de initiële begroting 2000 niet aanwezig zijn.

grafiek III : reële groei van beleidskredieten en uitgaven in de begrotingen 1990 - 2000 (1990 = 100, na consolidatie met organieke fondsen en D.A.B.'s en V.O.I.)

Over een langere periode gemeten blijft de groei van de beleidskredieten fel achter op de groei van de uitgaven, en van de primaire uitgaven in het bijzonder. Dat heeft vooral te maken met het feit dat het uitgavenniveau in 1990 fors lager was dan de beleidskredieten²⁹ en dat sedertdien daarop een sterke inhaalbeweging is doorgevoerd. Voor de begroting 2000 komen de primaire uitgaven ongeveer uit op het niveau van de beleidskredieten. Voor de komende jaren is wel nog rekening te houden met enige inhaalbeweging.

De grafiek geeft verder aan dat de groeidynamiek van de uitgaven in de meest recente jaren vooral gedragen wordt door de primaire uitgaven en minder door de financiële lasten. Vanaf de begroting 2000 schiet de index van de primaire uitgaven uit boven die van de totale uitgaven. Het effect is overigens in de vorige jaren nog wat getemperd doordat zowel in 1998 als in 1999 versnelde aflossingen in de begrotingen werden ingeschreven. Het aandeel van de rentelasten daalt vanaf 1994 en komt in 2000 uit op ongeveer 1,6 % tegenover 2 % in 1999. Dalende rentevoet en afremming van de schuldaangroei en vervolgens sedert 1997 forse schuldafbouw zijn daarvoor verantwoordelijk.

²⁹

Had in het bijzonder te maken met het effect van de staatshervorming.

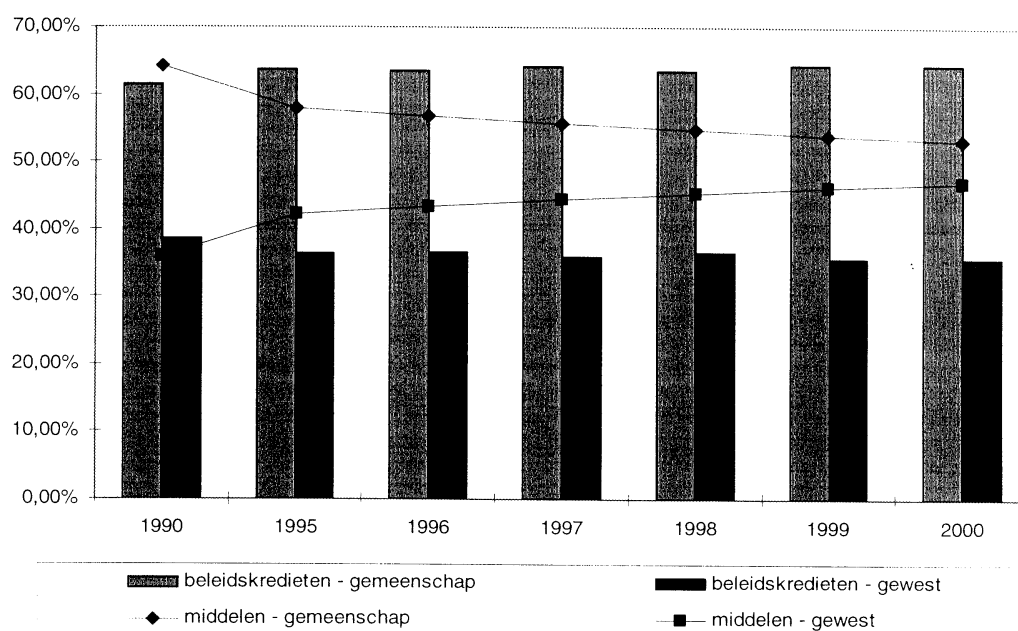
5.2 De begroting uitgesplitst naar enkele grote rubrieken

5.2.1 Aandeel gewest en gemeenschapsmateries : 1990, 1995 – 2000

Over de periode 1995 – 2000 wijzigt het aandeel van respectievelijk gewest – en gemeenschapsmateries nauwelijks. Het aandeel van de gemeenschapsmateries situeert zich in 2000 rond de 63,4 % van de totale beleidskredieten (met inbegrip van deze gefinancierd met toegewezen ontvangsten), wat iets meer is dan in 1999 (aangepaste begroting, waarin het aandeel o.m. bepaald is door de inzet van eenmalige middelen voor onderwijs). In het begin van de jaren '90 bedroeg het aandeel 61,4 %. Op lange termijn is er dus wel degelijke sprake van een verschuiving ten voordele van de gemeenschapsmateries, maar de laatste jaren is (niettegenstaande voorzieningen zoals de zorgverzekering) sprake van een stabilisatie. De afwijking tussen de verdeling van de beleidskredieten en de verdeling van de middelen blijft echter ook in de meer recente jaren aanwezig. Overigens is sedert 1990 het gemeenschapsaandeel in de totale middelen fors gedaald : van iets meer dan 64 % in 1990 tot 57,9 % in 1995 en 53,1 % in 2000. De groei van de gewestelijke belastingen, de inning van eigen heffingen (vooral milieuheffingen) en de uiteenlopende groei van overgedragen BTW en PB zijn daarvoor verantwoordelijk.

Grafiek IV vat de verdeling van beleidskredieten en middelen samen, verdeeld volgens de materies.

**grafiek IV : verdeling van beleidskredieten en middelen over
gemeenschaps - en gewestmateries (1990, 1995 - 2000)**

5.2.2 Belang van lonen en investeringen in de begroting

Tabel VII geeft een samenvatting van het aandeel van de lonen en de investeringen in de totale begroting over de periode 1995 – 2000. In beide gevallen wordt vertrokken van de traditionele horizontale begroting. Zeker in geval van de lonen worden daarbij wel enkele correcties aangebracht. In het bijzonder worden ook aanvullend de werkingskredieten voor de universiteiten voor 80 % meegerekend en bovendien wordt ook het provisionele krediet voor indexeringen meegerekend.

Tabel VII : aandeel van de lonen en de investeringen in de totale beleidskredieten 1995 - 2000

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
lonen						
bedrag	291.976,7	299.332,9	312.916,6	317.111,3	329.854,8	339.930,7
% - aandeel	57,00%	57,04%	56,91%	56,33%	55,63%	55,05%
investeringen						
bedrag	57.960,4	56.277,8	61.723,3	59.980,6	64.193,7	68.037,3
% - aandeel	11,32%	10,72%	11,23%	10,65%	10,83%	11,02%

Het aandeel van de lonen blijft lichtjes dalen in vergelijking met de vorige jaren. Het feit dat voor 2000 geen indexaanpassing van de lonen is voorzien³⁰ speelt daar een belangrijke rol in. Deze evolutie gaat niettemin gepaard met een stijgende eenheidsloonkost in een aantal sectoren (omwille van het vergrijzingeffect), maar wordt uiteraard ook gunstig beïnvloed door de beperkte evolutie van het aantal leerlingen en daarmee samenhangende werkgelegenheid in het onderwijs (matige stijging in het basisonderwijs en verdergaande daling in het secundair onderwijs). In ieder geval is er geen sprake van de enige jaren geleden verwachte stijging van het loonaandeel, wat aanleiding was tot voorstellen voor een eventuele genormeerde begrenzing van het loonaandeel. Het aandeel is vrij fors gedaald in vergelijking met 1995. Behoud van het loonaandeel op het niveau van 1995 zou nu aanleiding zijn tot een meeruitgave van 12 mld.

Het aandeel van de investeringen neemt lichtjes toe, maar niettemin blijft spijs een nominale stijging van het investeringsprogramma met bijna 4 mld het aandeel nog altijd onder het niveau van 1995 (11,02% tegenover 11,32 % of in nominale termen een verschil van 1,9 mld). Bovendien heeft die stijging van het investeringsprogramma de daling van een aantal andere kredieten met "economische finaliteit" niet voldoende kunnen compenseren. Het gewicht van de aldus gemeten kredieten neemt dan ook opnieuw af en komt in aandeel t.a.v. de totale beleidskredieten gemeten uit op het laagste niveau sedert 1995. Het niet meer verder doortrekken van het impulsprogramma voor wetenschapsbeleid (met overigens ook nog enige verschuiving naar wetenschapsbeleid met academische finaliteit) heeft daartoe aanleiding gegeven, bovenop een forse vermindering van de

³⁰

Er is een provisioneel krediet ingeschreven van 363,1 mln tegenover ongeveer 3,2 mld in de aangepaste begroting 1999.

beleidskredieten voor de sector economie (- ongeveer 1,5 mld). De bestanddelen van deze kredieten “met economische finaliteit” worden samengevat in tabel VIII.

Tabel VIII : aandeel van de kredieten met economische finaliteit 1995 – 2000.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
wetenschapsbeleid met economische finaliteit	4.629,3	5.751,0	7.220,3	8.330,5	8.987,4	8.703,1
economie *	16.025,2	13.731,7	10.936,0	12.176,0	13.424,5	11.973,1
infrastructuur **	30.298,1	31.207,1	32.995,3	33.322,9	35.638,4	36.216,5
totaal	50.952,6	50.689,8	51.151,6	53.829,4	58.050,3	56.892,7
in % van totale beleidskredieten	9,95%	9,66%	9,30%	9,56%	9,79%	9,21%

* in 1997 aangevuld met 13 % van de gedeeltelijke opbrengst van de Gimv, maar exclusief 2,2 mld van de DAF - verkoop, in 1998 inclusief "economie versterkende maatregelen" van VESOC (3.387,1 mln), maar exclusief saldi fondsen beschikbaar van 1997 (2.821,8mln)

** bevat naast investeringen in "vervoer en verkeer" ook onderhoudskredieten wegen, waterwegen en maritieme toegangswegen, bij infrastructuur is in 1997 ook 49 % van de opbrengst van de gedeeltelijke privatisering van de Gimv opgenomen

5.3 De begroting op het niveau van de departementen en de administraties

5.3.1 Algemeen

In bijlage zijn diverse tabellen opgenomen waaruit de evolutie van de verschillende departementen (en deelsectoren) kan worden afgelezen. Tabel IX bevat een beknopt overzicht van de beleidskredieten voor de verschillende departementen. Een meer gedetailleerde bespreking van de diverse onderdelen is opgenomen onder punt 5.3.3.

Enkele opvallende algemene vaststellingen bij deze bijlagen en bij tabel IX zijn de volgende³¹.

Tegenover de aangepaste begroting 1999 stijgt het niveau aan beleidskredieten nominaal met 4,14 % (dat is ongeveer 24,6 mld). Dat is uitgesproken minder dan wat de aangepaste begroting 1999 liet optekenen tegenover de aangepaste begroting

³¹

Om de vergelijkbaarheid te bevorderen zijn op de begrotingen van de vorige jaren enige correcties toegepast om zoveel mogelijk de structuur van de begroting 2000 te benaderen. Volledige overeenstemming kon daarbij niet bereikt worden, maar in ieder geval zijn de kredieten voor de zorgverzekering voor 1999 ook opgenomen onder “welzijn en volksgezondheid” in plaats van onder “algemene zaken en financiën”.

1998 (5,32 % of 29,9 mld), maar dan was in 1999 wel rekening gehouden met een aantal substantiële eenmalige middelen die boven op de structurele groei kwamen.

Opvallende dalers in 2000 zijn de sectoren “coördinatie”, “algemene zaken en financiën” en op niveau van de administraties “economie” en “wetenschap en innovatie”. Voor een stuk spelen daarbij enkele eerder technische zaken mee. Onder “coördinatie” zijn een aantal kredieten verhuisd naar andere departementen (in het bijzonder de kredieten onder extern beleid voor internationale culturele aangelegenheden naar cultuur). Bij de daling op “algemene zaken en financiën” speelt de afwezigheid van een indexaanpassing in 2000 mee. In 1999 was daarvoor een krediet voorzien van 3,2 mld. In de loop van het begrotingsjaar is een belangrijk deel van dit krediet getransfereerd naar de diverse loonposten, wat nog niet tot uiting komt in de cijfers van de aangepaste begroting 1999. Dat verklaart overigens ook voor een stuk de stijging op andere posten³², zoals b.v. op de administraties “basisonderwijs” en “secundair onderwijs”.

³²

In de aangepaste begroting 1999 was voor de loonkredieten nog geen rekening gehouden met het effect van de indexaanpassing in 1999, terwijl in de initiële begroting diezelfde indexaanpassing voor de volle pond (2 %) meetelt in de basisbedragen.

Tabel IX : beleidskredieten in de begroting 2000 per departement – groei (in nominale prijzen) tegenover 1990,1995 en 1999 (in mln, na consolidatie met variabele kredieten en DAB's).

	2000	groei tegenover		
		1990	1995	1999
hogere entiteiten	3.595,5	1.785,4	1.563,3	711,5
coördinatie	2.443,1	1.714,8	1.011,4	-585,6
algemene zaken en financiën	8.593,0	7.316,9	3.568,6	-1.299,9
onderwijs	262.149,5	83.052,8	33.760,1	9.433,4
<i>basisonderwijs</i>	74.528,3	21.339,7	11.737,5	2.810,3
<i>secundair onderwijs</i>	109.687,5	30.977,0	5.149,7	2.914,9
<i>hobu</i>	20.697,4	7.563,0	2.863,4	397,4
<i>universiteiten</i>	23.340,6	7.719,6	3.382,6	700,7
<i>overige</i>	33.895,7	15.453,5	10.626,9	2.610,1
welzijn, volksgezondheid, cultuur	88.211,6	46.162,5	23.033,5	6.531,4
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	73.626,5	39.300,2	18.494,5	4.920,9
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	14.585,1	6.862,3	4.539,0	1.610,5
economie, werkgele., binnenl., landb	109.406,0	15.107,7	12.303,9	2.489,3
<i>economie</i>	11.973,1	-16.530,8	-4.052,1	-1.451,4
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	33.812,6	10.652,0	7.245,5	3.064,7
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	61.307,0	18.772,3	7.837,7	459,6
<i>landbouw</i>	2.313,3	2.214,2	1.272,8	416,4
leefmilieu en infrastructuur	94.269,3	39.276,3	17.248,5	6.728,3
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	27.385,2	19.126,0	7.062,1	2.087,7
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	14.233,7	-572,6	721,9	1.333,9
<i>vervoer en infrastructuur</i>	52.297,9	20.370,4	9.168,5	3.193,7
<i>overige</i>	352,5	352,5	296,0	113,0
wetenschap, innovatie en media	26.577,1	12.091,8	10.212,2	4,2
<i>wetenschap en innovatie</i>	17.322,5	9.176,6	8.733,9	-354,8
<i>media</i>	9.254,6	2.915,2	1.478,3	359,0
interdepartementaal	22.254,6	7.673,9	2.560,8	548,7
totaal	617.499,7	214.182,1	105.262,3	24.561,3

Bij “algemene zaken en financiën” is wel de kost van de geplande belastingvermindering voor 3,2 mld ingeschreven. Daartegenover staat dat naast de forse vermindering van het provisioneel krediet voor indexaanpassingen ook in 2000 geen bijkomende reservering naar het VERF werd ingeschreven, terwijl ook de reservering voor de pensioenlasten kon worden gedrukt. Bovendien komen substantiële investeringsbedragen (voor de bouw van Vlaamse administratieve centra) gepland voor 2000 niet in de begroting voor. In 1999 was daarvoor nog een krediet van 575 mln ingeschreven. De vroeger daarvoor ingeschreven bedragen (inclusief 1999) werden echter zeer beperkt aangewend en op basis van de begrotingsdecreten werden de saldi overgedragen. Met deze overgedragen

kredieten (meer dan 2 mld) kunnen ruimschoots de geplande investeringen worden vastgelegd. De daarvoor nodige bedragen zijn echter niet in de begroting 2000 opgenomen.

Intrinsiek zijn de verminderingen op “economie” (ongeveer – 11 % of 1,5 mld) en op “wetenschap en innovatie” (-2 % of 355 mln) belangrijker. Op “economie” is na bijkomende impulsen in de afgelopen twee begrotingsjaren voor het “economisch ondersteuningsbeleid” het niveau aan vastleggingsmachtigingen opnieuw fors verminderd (-1,8 mld), een vermindering die slechts voor een beperkt deel gecompenseerd wordt door verhogingen op andere rubrieken in deze sector.

Tegenover de systematische impuls van jaarlijks 2 mld op “wetenschap en innovatie” in de vorige legislatuur staat nu een lichte afbouw van de kredieten (overigens ook voor een deeltje verklaard door zekere verschuivingen). Het bereikte niveau aan inspanningen voor wetenschapsbeleid wordt min of meer behouden, maar zeker niet geconsolideerd in verhouding tot het BRP.

Opvallende verhoging van de kredieten is er natuurlijk op onderwijs. Naast de “technische” factoren van de indexaanpassing van 1999 (met volle doorwerking in 2000)³³ zijn er ook wel enkele expliciete beleidsaccenten die een rol hebben gespeeld (zie verder onder punt 5.3.2).

Expliciete uitbreiding van de kredieten is er wel op de administraties “welzijn en volksgezondheid” en “cultuur, sport en toerisme” (afgezien van het effect van enige verschuivingen). Beide rubrieken stijgen respectievelijk met ruim 7 % (4,9 mld) en 12 % (1,6 mld). Overigens is het nominaal budgettair gewicht van dit departement tussen 1995 en 2000 aangegroeid met ongeveer 35 % (of een gemiddelde jaarlijkse reële groei van 4,7 %). Relatief gezien worden de belangrijkste stijgingen in de administratie “welzijn” genoteerd voor het VIPA (investeringen), “algemeen welzijnsbeleid” en “maatschappelijk welzijn”. Ook hier spelen enige technische factoren een rol. Op het programma “algemeen welzijnsbeleid” wordt het provisioneel krediet ingeschreven voor de uitvoering van het Vlaams intersectorieel akkoord, het ingeschreven bedrag (990 mln, in de aangepaste begroting 1999 nul) zal in de loop van het begrotingsjaar worden verdeeld over de betrokken rubrieken. Enige verliespost op de administratie “welzijn” is het programma “bejaardenzorg”. De zwaar tegenvallende belangstelling van zowel de openbare als de private sector voor de formule van “service invest” is daartoe aanleiding geweest.

³³

Verder is er ook rekening te houden met o.m. de overdracht van de administratie “volksgezondheid” van het medisch schooltoezicht naar onderwijs, overdracht die in 2000 doorgevoerd wordt vanaf september.

Voorts worden forse verhogingen genoteerd op de verschillende programma's van de administratie "cultuur", weliswaar ook voor een stuk bepaald door verschuivingen.

De beleidskredieten op de administratie "werkgelegenheid en beroepsopleiding" nemen toe met ongeveer 10 % (of bijna 3,1 mld). Bijna 2,9 mld daarvan slaat op werkgelegenheid. Daarin zijn naast nieuwe initiatieven (uitbouw startbanen voor 600 mln, werkwinkels voor 200 mln), ook het opnemen van door de vorige regering genomen engagementen (Europese richtsnoeren) en uitbreiding van de kredieten voor het programma arbeidsduurvermindering (+ 200 mln) en tewerkstellingsprogramma's (1,4 mld). Ook verschuivingen van kredieten verklaren de stijging voor een deel (o.m. kredieten voor permanente vorming en innovatie vanuit het departement coördinatie)

De beleidskredieten voor de milieu – en natuursector nemen toe met 8,25 % (2,1 mld). Omdat de milieuheffingen die stijging niet volgen gaat die beleidsuitbreiding gepaard met een forse verhoging van de dotatie vanuit de algemene begroting aan het MINA-fonds. Daardoor stijgen ook de beleidskredieten op de algemene middelen met bijna 34 %.

Verder is er ook de groei van de sector "vervoer en verkeer" met 6,5 % (geconsolideerd met het VIF) of 3,2 mld. Daarmee wordt de trend van de meest recente jaren (vanaf 1998) verder doorgetrokken via een stijgende bijkomende impuls voor het geheel van de sector vervoer en verkeer. Opmerkelijk is wel dat die verhoging slechts voor ongeveer 600 mln betrekking heeft op infrastructuur (zie tabel VIII).

Tenslotte wordt de vrij opmerkelijke groei van de kredieten voor de hogere entiteiten (+ bijna 25 % of meer dan 700 mln) verklaard door een substantiële stijging van de dotatie aan het Vlaams parlement en een technische factor (naar de kabinetten gedetacheerde ambtenaren worden nu ten laste genomen van de kabinetskredieten en niet meer interdepartementaal).

5.3.2 *De nieuwe beleidsaccenten : raming van de budgettaire impact*

Een essentieel element in een begrotingsopmaak is de aanwending van de beschikbare beleidsruimte.

Bij toepassing van de begrotingsnorm van de vorige regering was die jaarlijkse beleidsruimte in principe gelijk aan de toegelaten groei van de beleidskredieten bij toepassing van de norm verminderd met de stijging van de beleidskredieten bij ongewijzigd beleid (of constant beleid).

Bij de nieuwe norm ligt het iets complexer. Vanuit de begrotingsnorm zelf wordt de beleidsruimte in eerste instantie bepaald in termen van primaire uitgaven. De beleidsruimte is dan gelijk aan :

- (a) de groei van de middelen;
- (b) verhoogd met de wijziging in het begrotingssaldo (in de praktijk afbouw van het overschot);
- (c) verhoogd met de wijziging aan de financiële lasten (intresten en aflossingen);
- (d) en verminderd met de stijging van de primaire uitgaven bij ongewijzigd beleid.

De som van de elementen onder (a), (b) en (c) kan gelijk gesteld worden aan de bruto beleidsruimte. Aanpassing met de factor (d) geeft de netto beleidsruimte.

Primaire uitgaven op zich geven niet direct een accuraat beeld van de budgettaire impact van beleidsinitiatieven in het begrotingsjaar zelf. De betrokken kredieten dekken in een aantal gevallen slechts een deel van de totale uitgaven, omdat ze over verschillende jaren worden gespreid. Omzetting van de beleidsruimte in termen van primaire uitgaven naar de definitie van beleidskredieten blijft nodig. Daarbij wordt bovendien ook rekening gehouden met de eigen ontvangsten van het MINA-fonds en het VIF (en de daarmee gefinancierde beleidskredieten).

Op basis van de begrotingsgegevens zelf en van de toelichting kan de bruto beleidsruimte berekend worden. Die berekening is hieronder samengevat. Tevens is de omzetting ervan naar de beleidskredieten (definitie SERV) aangegeven (in mld).

groei ontvangsten	16.820,8
wijziging financiële lasten	6.168,9
wijziging begrotingssaldo	846,9
= bruto beleidsruimte (begroting)	23.836,6
groei eigen ontvangsten DAB's	-731,1
wijziging begrotingssaldo DAB's	-292,5
=bruto beleidsruimte (incl. DAB's)	22.813,0
spreiding uitgaven (bijkomend)	1.748,3
= bruto beleidsruimte beleidskredieten	24.561,3

Die bruto beleidsruimte is niet volledig beschikbaar voor nieuwe beleidsinitiatieven. De dynamiek van de begroting bij ongewijzigd beleid is daarop nog in mindering te brengen.

De toelichting bij de begroting bevat geen expliciete aanduiding van de begroting 2000 bij ongewijzigd (of constant) beleid op het niveau van de aangepaste begroting 1999. Er wordt wel verwezen naar de intenties van het regeerakkoord op basis waarvan de bevoegde ministers “de begrotingsopstelling hebben aangegrepen om de uitgaven bij constant beleid maximaal te beperken”³⁴. Volgens de toelichting heeft dat geresulteerd in beperking van de kredieten in een eerste fase tot het niveau van de aangepaste begroting 1999. Dat zou toegelaten hebben om de groei van de middelen volledig aan te wenden voor de implementatie van nieuwe initiatieven of accentverschuivingen.

Op basis van een eigen gedetailleerde analyse en rekening houdend met diverse onderdelen van de toelichting zelf werd de bruto beleidsruimte (in termen van beleidskredieten) omgezet in een netto beleidsruimte. Op die manier werd gepoogd de budgettaire impact van de nieuwe beleidsaccenten van het paarsgroene kabinet zo accuraat mogelijk in te schatten en ze te onderscheiden van een toename van de begroting die veroorzaakt is door het reeds bestaande beleid (met inbegrip van

³⁴

Zie Vlaams Parlement stuk 13 (1999 – 2000) – nr. 1 p. 31.

zekere initiatieven die werden geregeld onder de vorige legislatuur en verder aangehouden werden).

Het geheel is samengevat in tabel X. De resultaten zijn uitgesplitst naar departementen en enkele administraties. Onder de kolom “ongewijzigd beleid” zijn ook de verschuivingen tussen de departementen en administraties opgenomen. Daarnaast zijn de “nieuwe beleidsaccenten” uitgesplitst in nieuwe beleidsinitiatieven en besparingen.

Voor “ongewijzigd beleid” is in het bijzonder rekening te houden met de aanpassing van de begrotingskredieten op basis van de inflatie volgens de regels die tot en met 1999 van toepassing waren. Bovendien is rekening gehouden met zekere beslissingen die nog na de goedkeuring van de aangepaste begroting 1999 werden genomen³⁵. Voorts werden eenmalige middelen (en daarmee gefinancierde initiatieven) onder “ongewijzigd beleid” geschrapd. De eventuele compensatie ervan in de begroting 2000 valt dan onder nieuwe beleidsinitiatieven. Tenslotte werden onder “ongewijzigd beleid” de investeringskredieten ook aangepast aan de inflatie.

³⁵

B.v. onder de rubriek “welzijn en volksgezondheid” de uitvoering van het masterplan voor de investeringen in de ziekenhuizen.

Tabel X : aanwending van de bruto beleidsruimte (in termen van beleidskredieten) in de begroting 2000 (in mln).

	begroting 1999	ongewijzigd beleid	2000		begroting 2000
			beleidsaccenten nieuw beleid	besparing	
hogere entiteiten	2.884,0	235,0	476,5	0,0	3.595,5
coördinatie	3.028,7	-801,9	216,3	0,0	2.443,1
algemene zaken en financiën	9.892,9	-4.549,0	3.249,1	0,0	8.593,0
onderwijs	252.716,1	6.253,3	3.180,1	0,0	262.149,5
<i>basisonderwijs</i>	71.718,0	2.346,8	463,5	0,0	74.528,3
<i>secundair onderwijs</i>	106.772,6	2.914,9	0,0	0,0	109.687,5
<i>hobu</i>	20.300,0	220,4	177,0	0,0	20.697,4
<i>universiteiten</i>	22.639,9	337,9	362,8	0,0	23.340,6
<i>overige</i>	31.285,6	433,3	2.176,8	0,0	33.895,7
welzijn, volksgezondheid, cultuur	81.680,2	4.827,5	1.777,7	-73,8	88.211,6
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	68.705,6	3.921,7	1.062,0	-62,8	73.626,5
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	12.974,6	905,8	715,7	-11,0	14.585,1
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb.	106.916,7	727,2	3.949,1	-2.187,0	109.406,0
<i>economie</i>	13.424,5	-2.672,8	3.408,4	-2.187,0	11.973,1
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	30.747,9	2.769,7	295,0	0,0	33.812,6
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	60.847,4	273,9	185,7	0,0	61.307,0
<i>landbouw</i>	1.896,9	356,4	60,0	0,0	2.313,3
leefmilieu en infrastructuur	87.541,0	1.624,4	6.654,1	-1.550,2	94.269,3
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	25.297,5	887,7	1.200,0	0,0	27.385,2
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.899,8	48,8	2.460,1	-1.175,0	14.233,7
<i>vervoer en infrastructuur</i>	49.104,2	690,1	2.884,8	-375,2	52.303,9
<i>overige</i>	239,5	-2,2	109,2	0,0	346,5
wetenschap, innovatie en media	26.572,9	109,5	117,7	-223,0	26.577,1
<i>wetenschap en innovatie</i>	17.677,3	-224,5	92,7	-223,0	17.322,5
<i>media</i>	8.895,6	334,0	25,0	0,0	9.254,6
interdepartementaal	21.705,9	511,7	37,0	0,0	22.254,6
totaal	592.938,4	8.937,8	19.657,6	-4.034,0	617.499,7
					15.623,6
					24.561,3

De budgettaire impact van ongewijzigd beleid zou uitkomen op ongeveer 9 mld, of een nominale stijging van 1,5 %. In reële termen komt dat uit op een groei van amper 0,2 %, wat bijzonder weinig is maar vrij gelijklopend met de ramingen die werden gebruikt in de adviezen van werkgevers en werknemers (SERV-berekeningen). Op grond daarvan is de netto beleidsruimte die beschikbaar was bij de begroting 2000

gelijk aan ongeveer 15,6 mld. De aanwending ervan is evenwel het resultaat van een aantal substantiële nieuwe initiatieven (te samen voor 19,7 mld), die evenwel gecompenseerd werden door schrappingen die als een expliciete beleidskeuze kunnen beschouwd worden. De meest opvallende beleidsaccenten in min zijn te vinden in de sector “economie” (de schrapping van de machtigingen in de aangepaste begroting 1999 voor vlamivorm) en onder huisvesting (in het bijzonder de schrapping van de vastleggingskredieten voor premies). De netto impact voor beide sectoren komt daardoor uit op een substantieel lager bedrag dan wat onder nieuw beleid te vinden is.

De meest opvallende nieuwe initiatieven, tenminste naar budgettair gewicht zijn te vinden onder “algemene zaken en financiën” (3,2 mld), onderwijs (3,2 mld) en “leefmilieu en infrastructuur” (netto 5,1 mld). In het eerste geval gaat het vooral over de geplande lastenvermindering, de toename onder onderwijs gaat voor ongeveer 2 mld naar schoolgebouwen (structurele compensatie van de eenmalige inspanning in 1999). De 5,1 mld in “leefmilieu en infrastructuur” heeft voor 2,5 mld betrekking op de sector “vervoer en verkeer”.

Een meer gedetailleerde bespreking van de verschillende departementen is opgenomen onder punt 5.3.3.

5.3.3 *Bespreking van enkele specifieke evoluties*

Hogere entiteiten

Er is hier een duidelijk verschil, voornamelijk door een hogere dotatie aan het Vlaams Parlement (476 mio), hetgeen als nieuw beleid wordt beschouwd en een verschuiving evenals verhoging voor de kabinetten (+211 mio). Dit heeft gedeeltelijk te maken met het feit dat de gedetacheerde ambtenaren ten laste worden gelegd van de kredieten van de kabinetten, hetgeen vroeger niet het geval was en anderzijds door de indexatie. Deze verhoging is het gevolg van ongewijzigd beleid (transferten worden eveneens beschouwd als ongewijzigd beleid).

Departement coördinatie

De aanzienlijke daling voor ongewijzigd beleid binnen dit departement (-802 mio) wordt grotendeels veroorzaakt door een transfert van de post voor de hefboomkredieten (460 mio) naar het programma werkgelegenheid en een transfert van een aantal basisallocaties binnen het programma algemene externe betrekkingen naar andere programma's, voornamelijk naar de programma's inzake jeugd en sport (340 miljoen).

Daarnaast is er een beperkte toename van de beleidskredieten door nieuwe initiatieven met betrekking tot Brussel, gelijke kansen en voornamelijk duurzame ontwikkeling (totaal +216 mio).

Departement Algemene zaken en financiën

Bij dit departement is er een netto-daling van de beleidskredieten waar te nemen ten belope van 1,3 miljard. Deze daling wordt grotendeels teweeggebracht door feit dat er enerzijds geen provisies moeten worden aangelegd voor indexering van de lonen en anderzijds door overschotten van vorige jaren (voornamelijk voor de bouw van de VAC). Globaal dalen de beleidskredieten door ongewijzigd beleid met 4,5 miljard.

Dit wordt gedeeltelijk gecompenseerd door 3,2 miljard in te schrijven om de lastenverlaging mogelijk te maken.

Departement Onderwijs

De beleidsmiddelen stijgen met 9,45 miljard (+3,4%). Hiervan kan 3,2 miljard beschouwd worden als nieuw beleid en 6,3 miljard als ongewijzigd.

Het nieuwe beleid komt naar voor in een nieuwe impuls voor de schoolgebouwen (1,9 miljard), 0,45 miljard extra middelen boven op het Tivoli-akkoord, 0,2 miljard voor de hogescholen en 0,4 miljard voor de universiteiten. Er wordt tenslotte een nieuw initiatief opgestart, een vervangingspool voor leerkrachten, waarvoor 0,12 miljard wordt ingeschreven.

Hoewel er dus sprake is van een nieuwe impuls voor de infrastructuur, is er de facto geen stijging van de begrotingskredieten op deze posten waar te nemen. Dit is het gevolg van het feit dat bij de begrotingscontrole van 99 een eenmalige extra inspanning van 2,1 miljard werd gedaan voor de infrastructuur. Deze eenmalige inspanning valt weg en wordt, alvast voor 2000 opgevuld door een nieuwe impuls

(deze duidelijke vermindering is niet terug te vinden in de geaggregeerde tabel, aangezien deze daling zich voordoet binnen de post “overige” en meer dan gecompenseerd wordt door transferten, indexatie en wijziging van de variabele kredieten).

De grootste stijging binnen onderwijs wordt veroorzaakt door een stijging van de personeelskosten (ongewijzigd beleid). Door de inflatie, uitvoering van CAO en stijging van de leerlingen (in het buitengewoon onderwijs), stijgt de personeelskost met ongeveer 4 miljard. Ook de werkingsmiddelen van het basisonderwijs en secundair onderwijs stijgen zonder nieuwe beleidsmaatregelen met 350 miljoen. Voor de hogescholen en universiteiten is er een stijging van de hun toegekende enveloppes (+ 600 miljoen).

In het ongewijzigd beleid is er ook een transfert van 320 miljoen door de overdracht van de middelen van MST naar CLB, die onder het departement onderwijs ressorteren.

Bij de post onderwijs is er een aanzienlijke stijging van de impliciete schuld waar te nemen (+827 miljoen). Dit wordt veroorzaakt door een daling van de VEK, voornamelijk voor DIGO met uitzondering van het hoger onderwijs en de IVAH. Als deze wijziging iets meer in detail wordt bekeken, komen er een aantal belangrijke evoluties aan het licht. In de oorspronkelijke begroting voor 1999 was er een impliciete schuld van 64 miljoen op deze post. Door de nieuwe impuls voor infrastructuur werd er voor 2,1 miljard bijkomende VM ingeschreven, en voor 1,5 miljard VEK. Dit had tot gevolg dat de impliciete schuld toenam met 600 miljoen. Aangezien de afbetalingskalender voor infrastructuurdossiers over verschillende jaren loopt, was dit een zeer sterke verhoging van de VEK.

In de begroting 2000 is er de facto echter een vermindering van de VM die zijn ingeschreven voor infrastructuur. Hoewel de VEK van 2000 gedeeltelijk moeten aangewend worden voor de uitbetaling van engagementen die zijn aangegaan in 1999 en daarnaast nog een gedeelte van de engagementen van 2000 moeten kunnen dekken, dalen de VEK met 950 miljoen in vergelijking met de aangepaste begroting 2000. Dit zou gedeeltelijk te maken hebben met het aanwenden van saldi voor het begrotingsjaar 2000 en gedeeltelijk met het feit dat de nieuwe VM minder snel in VEK worden omgezet dan bij de aanpassing van de begroting 1999 vooropgezet was. Deze wijziging inzake VEK wordt beschouwd als nieuw beleid.

Administratie Welzijn en volksgezondheid

Ook de kredieten binnen dit departement stijgen aanzienlijk: +6,5 miljard (zonder rekening te houden met de transfert van het zorgfonds naar dit departement).

Deze stijging zijn voornamelijk het gevolg van constant beleid (+4,8 miljard): verhoging van de personeelskosten door indexeringen en weddedrift evenals nieuwe programmaties die voorzien zijn in bestaande decreten. Zo wordt de verhoging van de VIPA-middelen voor de ziekenhuizen (1,2 miljard) beschouwd als ongewijzigd beleid. Het gaat om de middelen die nodig zijn om het masterplan voor de ziekenhuizen, dat op gang gebracht was door de vorige regering, ten uitvoer te brengen (schaalvergroting van de ziekenhuizen).

Het nieuw beleid, ten belope van 1,8 miljard, is verspreid over de verschillende programma's (de belangrijkste wijzigingen zijn een verhoging van 300 mio voor de thuiszorg, 250 mio voor Kind en Gezin en 200 mio voor de bijzondere jeugdzorg). In de MvT wordt expliciet verwezen naar een aantal kleinere besparingen die werden doorgevoerd, voornamelijk binnen Kind en Gezin (- 63 mio).

Hoewel er bij dit programma geen aanzienlijke wijziging van de impliciete schuld op te merken valt, is het toch niet onbelangrijk om even dieper in te gaan op de onderliggende bewegingen ervan. Enerzijds is er een aanzienlijke stijging van de VM (1,5 mia), die slechts gedeeltelijk wordt opgevangen door de stijging van de VEK (1,2 mia). Deze toename van de impliciete schuld wordt echter gecompenseerd doordat er een aantal basisallocaties zijn waar er geen GVK meer voor worden ingeschreven, maar enkel nog GOK (uitdovende programma's).

Daarenboven wordt de stijging van de VEK veroorzaakt doordat er in 1999 een overschot was van 2 miljard dat wordt overgedragen naar de begroting 2000. Het uitbetalingsritme van het VIPA was in 1999 aanzienlijk trager dan voorzien, waardoor er nog een overschot was. Als er geen rekening wordt gehouden met deze overdrachten (die dienen om de vastleggingen van 1999 te honoreren), is er een daling van de VEK met 0,8 miljard, ondanks de aanzienlijke stijging van de VM (+1,5 mia). Hoewel er dus geen stijging lijkt te zijn van de impliciete schuld, geven de achterliggende bewegingen toch aan dat de uitgaven naar de toekomst worden verschoven.

Departement EWBL

Globaal stijgen de beleidskredieten met 2,5 miljard. Daarvan kan bijna 4 miljard beschouwd worden als nieuw beleid, voor 3,3 miljard binnen het economisch ondersteuningsbeleid, 200 mio voor de oprichting van de werkwinkels door de VDAB, 146 mio voor extra-indexering van het gemeentefonds en 40 miljoen door een extra verhoging van de middelen van het SIF.

De aanzienlijke stijging van de middelen voor nieuw beleid binnen het economisch ondersteuningsbeleid, wordt grotendeels gecompenseerd door de beslissing om Vlamivorm niet te verlengen (besparing). De netto-stijging bedraagt wel nog 1,15 miljard.

Hoewel de middelen voor het SIF stijgen met 40 mio, gaat het hier enkel om een nieuwe actie om het SIF meer bekendheid te geven. In tegenstelling tot hetgeen de regering liet uitschijnen in de septemberverklaring, is er geen nieuwe impuls gekomen voor het SIF.

Andere belangrijke wijzigingen : sterke stijging van het ongewijzigd beleid inzake werkgelegenheid (het Vlaams Actieplan werkgelegenheid dat voor de eerste maal in de begroting is opgenomen (+1,1 miljard) en een verhoging van de middelen voor tewerkstellingsmaatregelen (+1,3 miljard). Tenslotte is er nog een transfert van 460 mio (middelen inzake permanente opleiding en vorming).

Departement LIN

In dit departement is 6,65 miljard uitgetrokken voor nieuw beleid.

Dit nieuw beleid gaat voor 1,2 miljard naar het MINA-fonds, voor 2,5 miljard naar huisvesting (stijging van de investeringssubsidies voor huurwoningen en stijging van de huursubsidies) en monumentenbeleid en voor 2,9 miljard naar het gemeenschappelijk vervoer (gratis vervoer van 65+ op de Lijn, uitgaven voor de basismobiliteit, tariefvermindering en verhoogde inspanningen voor de veiligheid) en waterwegen.

De stijging van de middelen voor nieuw beleid wordt weliswaar gedeeltelijk gecompenseerd door een besparing van 1,1 miljard. Inzake huisvestingsbeleid is er een nieuw premiestelsel ingevoerd en zijn de middelen voor het oude stelsel geschrapt. De daling voor vervoer en infrastructuur wordt veroorzaakt doordat de middelen onvoldoende de inflatie volgen.

De middelen voor ongewijzigd beleid stijgen niet in grote mate. Alleen voor milieu is er een meer dan normale stijging, die veroorzaakt wordt door nieuwe uitgaven

voor Aquafin en minder ontvangsten van het MINA-fonds uit heffingen die moeten gecompenseerd worden door een hogere dotatie.

Departement Wetenschap, innovatie en media

De belangrijkste wijzigingen vinden plaats binnen wetenschap en innovatie. Daar zijn er twee belangrijke wijzigingen. Enerzijds is er een interne transfert van algemeen wetenschapsbeleid en het wetenschapsbeleid met economische finaliteit naar wetenschappelijk academisch onderzoek. Er is dus een beleidsverschuiving van toegepast onderzoek naar fundamenteel onderzoek. Deze verschuiving is echter geen neutrale operatie geworden. De middelen die zijn afgehouden voor de transferten, werden niet volledig overgedragen naar het fundamenteel onderzoek. Er werd op die post een besparing doorgevoerd van 223 miljoen, gedeeltelijk gecompenseerd door nieuwe beleidsinitiatieven. De vermindering van het bedrag voor ongewijzigd beleid bij wetenschap en innovatie heeft te maken met het feit dat er in de controle op de begroting 1999 voor 322 miljoen eenmalige middelen werden ingeschreven, die nu door ongewijzigd beleid wegvallen.

Interdepartementaal

Hier is er vooral sprake van een indexatie.

5.4 De evolutie van de lastendruk

Het is voldoende bekend dat de fiscale bevoegdheid van de Vlaamse gemeenschap vrij beperkt is. Enige bevoegdheid kan worden uitgeoefend op de gewestelijke belastingen en – gegeven de situatie in het Brussels hoofdstedelijk gewest in samenspraak met het Waalse gewest – voor het kijk- en luistergeld. Gewestelijke belastingen bedragen amper 6,8 % van de totale algemene middelen. Daarnaast is er uiteraard de autonome bevoegdheid op het domein van de milieuheffingen, die dan ook in de afgelopen jaren het meest aan beleidsbeslissingen onderhevig zijn geweest.

Naast deze expliciete fiscale bevoegdheid heeft de vorige regering wel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om kortingen toe te staan. In de praktijk is dat beperkt gebleven tot een terugbetaling van een gedeelte van de onroerende voorheffing aan de ondernemingen in het kader van een algemeen beleid voor lastenverlaging. In

een eerste vorm is dat toegepast gekoppeld aan tewerkstellingsvoorwaarden (vlaminov), in een tweede vorm gekoppeld aan vorming (vlamivorm). De nieuwe regering heeft deze vorm van lastenverlaging geschrapt en vervangen door een korting toe te kennen op de personenbelasting. Over de effectieve uitvoering ervan is een regeling getroffen in het kader van het Sint-Elooisakkoord (van 1 december).

Aansluitend bij de overzichten van de vorige jaren is hieronder opnieuw een tabel gevoegd met de evolutie van gewestelijke belastingen en milieuheffingen als percentage van het BGP. Dit percentage moet enige aanduiding geven de lastendruk die voortvloeit uit het eigenlijke fiscale beleid van de Vlaamse regering; maar dan wel zonder rekening te houden met de voorgenomen kortingen.

De bekomen resultaten hebben echter een zeer relatieve betekenis, en dat om drie redenen. Ten eerste wordt vooral de opbrengst gerelateerd aan het Bruto Geografisch Product, waarbij stijgende opbrengsten niet noodzakelijk een correcte weergave zijn van de eigenlijke belastingsdruk. Dat wordt bovendien nog versterkt doordat geen rekening wordt gehouden met lastenverminderingen die langs de zijde van de uitgaven geboekt worden. En tenslotte is het bekomen percentage ook sterk beïnvloed door de raming van het BGP (een licht gewijzigde hypothese leidt al tot andere resultaten).

Tabel XI : gewestelijke belastingen en milieuheffingen in verhouding met het BGP van Vlaanderen 1990 – 2000 (in mld, werkelijke prijzen, op basis van de goedgekeurde begrotingen).

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
BGP (a)*	3.888,3	4.064,0	4.281,4	4.403,7	4.658,8	4.868,8	5.005,9	5.254,7	5.937,2	6.092,4	6.323,2
gewestelijke belastingen (b)	20,9	22,9	24,1	25,3	28,2	29,4	30,1	31,9	33,6	38,1	42,8
(b)/(a) in %	0,54%	0,56%	0,56%	0,57%	0,61%	0,60%	0,60%	0,61%	0,57%	0,63%	0,68%
milieuheffingen (c)	1,4	6,0	9,5	10,3	9,6	9,9	13,4	14,3	14,2	14,0	13,1
(c)/(a) in %	0,03%	0,15%	0,22%	0,23%	0,21%	0,20%	0,27%	0,27%	0,24%	0,23%	0,21%
(b + c)/(a) in %	0,57%	0,71%	0,78%	0,81%	0,81%	0,81%	0,87%	0,88%	0,81%	0,86%	0,88%

* 1990 - 1997 : "economische groei van gewesten, provincies en arrondissementen" INR, aandelen toegevoegde waarde toegepast op BBP
vanaf 1998 groeivoet BBP, met toepassing van de afwijking groei Vlaanderen 1990 - 1997 t.o.v. BBP

De vrij forse stijging van de opbrengsten van de gewestelijke belastingen is aanleiding tot een verhoging van het aandeel in % van het BGP, wat een aanduiding zou geven van een stijgende lastendruk. De stijging moet niet alleen in absolute termen gerelativeerd worden, ze heeft ook niet direct te maken met expliciete beleidswijzigingen. Integendeel de recent doorgevoerde wijzigingen aan de successierechten geven eerder aanleiding om te spreken van een daling van de

lastendruk. Het stijgend aandeel van de gewestelijke belastingen wordt niet volledig gecompenseerd door het dalend aandeel van de milieuheffingen, die opnieuw in 2000 niet werden aangepast.

De globale “lastendruk” neemt lichtjes toe (tot 0,88 %) om daarmee weer op het niveau terecht te komen van de jaren 96 – 97.

BEGROTING 2000 : EEN EVALUATIE

BIJLAGEN

**BIJLAGE I : SAMENSTELLING VAN DE
BELEIDSKREDIETEN IN DE BEGROTING 2000**

In tegenstelling met de vorige begrotingsjaren is in de toelichting weinig aandacht voor de samenstelling van de begroting in termen van beleidskredieten. Dat hangt vooral samen met de keuze voor de begrotingsnorm. Die norm is niet langer afgestemd op beleidskredieten, maar op de primaire uitgaven.

De toelichting bevat wel een beperkte verwijzing naar beleidskredieten (tabel 17 pagina 29 van de toelichting). De definitie ervan is echter betwistbaar : onder beleidskredieten worden b.v. ook de financiële lasten (intresten en aflossingen) opgenomen.

Het blijft evenwel aangewezen de notie beleidskredieten verder te hanteren in de beoordeling van de begroting. Op die manier wordt immers een beter zicht gegeven op de eigenlijke ruimte die de regering heeft voor het nemen van beleidsinitiatieven. De gewone primaire uitgaven zijn in een aantal gevallen ook in ruime mate bepaald door verbintenissen van vroegere jaren, waardoor het beeld van nieuwe verbintenissen vertroebeld wordt. Verder vergt een vergelijking van de begroting 2000 bij toepassing van de nieuwe begrotingsnormering met de vroeger de euromeesternorm die door de vorige regering werd gehanteerd hoe dan ook een omzetting van de begroting naar beleidskredieten.

In bijgevoegde tabel is die omzetting uitgewerkt. Vertrekkende van de begroting zelf worden de beleidskredieten zoals in de euromeesternorm gehanteerd afgeleid. Zoals in de evaluatie van de begroting 1999 uiteengezet wordt daarbij geen rekening gehouden met de middelen op de organieke fondsen. De beleidskredieten die gefinancierd worden met de eigen ontvangsten van het MINA - fonds en het VIF worden wel in rekening gebracht.

beleidskredieten		primaire uitgaven	
begrotingskredieten		begrotingskredieten	
ngk (incl. bvj)	578.702,1	ngk (incl. bvj)	578.702,1
- intresten	-11.012,7	- intresten	-11.012,7
<i>(directe schuld)</i>	<i>(7.319,3)</i>	<i>(directe schuld)</i>	<i>(7.319,3)</i>
<i>(rentelasten BFW)</i>	<i>(250,0)</i>	<i>(rentelasten BFW)</i>	<i>(250,0)</i>
<i>(consortiumkrediet)</i>	<i>(1.213,3)</i>	<i>(consortiumkrediet)</i>	<i>(1.213,3)</i>
<i>(ALESH)</i>	<i>(0,0)</i>	<i>(ALESH)</i>	<i>(0,0)</i>
<i>(indirecte schuld)</i>	<i>(2.138,4)</i>	<i>(indirecte schuld)</i>	<i>(2.138,4)</i>
<i>(cultuur)</i>	<i>(49,0)</i>	<i>(cultuur)</i>	<i>(49,0)</i>
<i>(investeringsfonds en overige)</i>	<i>(42,7)</i>	<i>(investeringsfonds en overige)</i>	<i>(42,7)</i>
- aflossingen	-9.524,1	- aflossingen	-9.524,1
<i>(consortiumkrediet)</i>	<i>(2.621,6)</i>	<i>(consortiumkrediet)</i>	<i>(2.621,6)</i>
<i>(universiteiten)</i>	<i>(1.130,0)</i>	<i>(universiteiten)</i>	<i>(1.130,0)</i>
<i>(ALESH)</i>	<i>(2.138,0)</i>	<i>(ALESH)</i>	<i>(2.138,0)</i>
<i>(indirecte schuld)</i>	<i>(3.519,2)</i>	<i>(indirecte schuld)</i>	<i>(3.519,2)</i>
<i>(cultuur)</i>	<i>(115,3)</i>	<i>(cultuur)</i>	<i>(115,3)</i>
- vereffeningskredieten	-31.720,4	- vereffeningskredieten	-31.720,4
- dotaties dab's	-31.846,3	- dotaties dab's	-31.846,3
<i>(MINA - fonds)</i>	<i>(10.893,2)</i>	<i>(MINA - fonds)</i>	<i>(10.893,2)</i>
<i>(VIF)</i>	<i>(20.953,1)</i>	<i>(VIF)</i>	<i>(20.953,1)</i>
- reserveringen zorgfonds	-4.000,0	- reserveringen zorgfonds	-4.000,0
+ gvk	40.646,9	+ gok	39.227,3
+ vm	35.022,8	+ vm	
subtotaal	566.268,3	subtotaal	561.546,3
diensten met afzonderlijk beheer		diensten met afzonderlijk beheer*	
+ MINA - fonds machtiging	24.019,7	+ MINA - fonds GOK	26.483,2
+ VIF (ngk + gvk)	22.257,2	+ VIF (ngk + gok)	23.257,2
subtotaal	46.276,9	subtotaal	49.740,4
Aquafin		Aquafin	
- intresten	-1.810,0	- intresten	-1.810,0
- aflossingen	-2.881,1	- aflossingen	-2.881,1
+ investeringsuitgaven Aquafin	6.117,0	+ investeringsuitgaven Aquafin	6.117,0
subtotaal	1.425,9	subtotaal	1.425,9
totaal	613.971,1	totaal	612.712,6

* exclusief het belast OK

BIJLAGE II : de ontvangsten in de begroting 2000

	1999	SERV (september)	2000 begroting	verschil
gewestbelastingen	38.105,2	38.676,8	42.783,3	4.106,5
personenbelasting	329.741,2	341.049,5	338.751,6	-2.297,9
gewest	(224.398,8)	(233.203,3)	(231.799,4)	-(1.403,9)
gemeenschap	(105.342,4)	(107.846,2)	(106.952,2)	-(894,0)
BTW	209.824,2	212.686,9	213.108,0	421,1
kijk - en luistergeld	17.839,6	18.107,2	17.950,0	-157,2
dotaties	7.173,1	7.179,4	7.177,5	-1,9
overige ontvangsten	8.406,3	8.524,6	8.151,5	-373,1
algemene ontvangsten (a)	611.089,6	626.224,4	627.921,9	1.697,5
toegewezen ontvangsten (b)	1.520,1	1.542,9	1.508,5	-34,4
ontvangsten HRF (c = a + b)	612.609,6	627.767,3	629.430,4	1.663,1
eigen ontvangsten DAB's (d)*	16.161,7	16.404,1	15.430,6	-973,5
totale geconsolideerde ontvangsten (c + d)	628.771,3	644.171,4	644.861,0	689,6

waarvan 2.984,9 mln verrekening 1998

BIJLAGE III : overzicht van de begrotingen 1990 - 2000

IIla. begrotingen 1990 - 2000 (in mln, lopende prijzen)										
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2000
ontvangsten (a)	351.348,1	391.301,3	407.424,5	434.366,7	462.600,9	490.773,2	508.428,9	549.882,0	574.942,3	629.430,4
% - groei		11,37%	4,12%	6,61%	6,50%	6,09%	3,60%	8,15%	4,56%	2,75%
(exclusief toegewezen ontvangsten)	(351.348,1)	(387.590,2)	(400.869,3)	(432.883,4)	(460.849,3)	(489.097,5)	(505.675,2)	(544.300,1)	(572.905,3)	(627.921,9)
uitgaven (b)	380.185,9	422.953,9	442.224,8	482.001,8	503.752,3	522.434,1	536.214,2	561.439,3	574.015,7	619.526,2
% - groei		11,25%	4,56%	8,99%	4,51%	3,71%	2,64%	4,70%	2,24%	2,94%
(exclusief variabele kredieten)	(380.185,9)	(419.242,8)	(434.158,0)	(480.093,0)	(502.294,5)	(520.841,2)	(533.464,3)	(555.595,9)	(571.571,8)	(617.929,4)
saldi (a - b)	-28.837,8	-31.652,6	-34.800,3	-47.635,1	-41.151,4	-31.660,9	-27.785,3	-11.557,3	926,6	9.904,2
(exclusief variabele kredieten)	-(28.837,8)	-(31.652,6)	-(33.288,7)	-(47.209,6)	-(41.445,2)	-(31.743,7)	-(27.789,1)	-(11.295,8)	(1.333,5)	(9.992,5)

IIlb. Beleidskredieten (definitie SERV) (in mln, lopende prijzen)

algemene middelen										
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	2000
ngk (incl. bvj)	357.399,6	386.834,2	402.734,1	440.795,8	464.120,9	493.004,3	501.903,1	523.330,0	535.634,5	578.702,1
- intresten	-12.377,1	-21.410,6	-16.883,0	-21.593,0	-21.394,8	-20.276,0	-18.741,9	-19.494,7	-16.880,0	-9.965,9
- aflossingen	-3.133,0	-4.014,6	-4.721,4	-5.743,0	-5.041,9	-4.599,5	-8.592,4	-6.544,2	-11.074,5	-13.471,9
- vereffeningskredieten	-17.037,7	-14.917,6	-14.937,5	-21.344,9	-25.263,7	-25.930,7	-27.704,9	-30.276,8	-29.779,9	-32.543,1
+ gvk	32.721,6	41.442,5	40.120,4	40.311,6	39.233,0	23.346,4	31.154,1	34.275,2	36.188,8	40.646,9
+ vm	21.439,8	21.889,6	21.756,0	28.186,8	28.538,3	29.976,0	26.681,4	27.174,8	30.604,8	35.022,8
+ lm	13.845,9	13.334,7	25.264,2	8.780,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
totaal (a)	392.859,1	423.158,2	453.332,8	469.393,3	480.191,8	495.520,5	504.699,4	528.464,3	544.693,7	601.472,3
na spreiding (a')	392.859,1	423.158,2	445.732,8	462.646,7	482.991,8	498.320,5	507.469,4	530.963,3	547.050,7	601.472,3
incl. toegewezen ontvangsten										
vrk (b)*	2.227,3	3.711,1	8.066,8	1.908,8	1.457,8	1.592,9	2.749,9	5.843,4	2.443,9	1.596,8
totaal (a+b) (c)	395.086,4	426.869,3	461.399,6	471.302,1	481.649,6	497.113,4	507.449,3	534.307,7	547.137,6	603.069,1
na spreiding (c')	395.086,4	426.869,3	453.799,6	464.555,5	484.449,6	499.913,4	510.219,3	536.806,7	549.494,6	603.069,1
incl. D.A.B.'s/V.O.I.										
- dotaties D.A.B.'s (d)	-950,0	-1.497,3	-753,0	-3.325,9	-5.013,3	-22.448,2	-21.070,5	-23.157,1	-25.872,0	-31.846,3
+ vm D.A.B.'s (e)	9.100,0	12.481,0	15.520,5	17.984,4	21.925,4	37.572,2	38.356,5	38.710,0	41.733,8	46.276,9
totaal (c - d + e)	403.236,4	437.853,0	476.167,1	485.960,6	498.561,7	512.237,4	524.735,3	549.860,6	562.999,4	617.499,7
na spreiding	403.236,4	437.853,0	468.567,1	479.214,0	501.361,7	515.037,4	527.505,3	551.099,8	565.356,4	617.499,7

BIJLAGE IV : verdeling van uitgaven en beleidskredieten naar departementen (1995 – 2000) – in lopende prijzen

IV.a. uitgaven - 1995

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.132,6	0,0	0,0	0,0	2.132,6
coördinatie	1.414,0	0,0	0,0	0,0	1.414,0
algemene zaken en financiën	29.997,3	125,0	0,0	0,0	30.122,3
onderwijs	225.780,4	961,7	0,0	0,0	226.742,1
<i>basisonderwijs</i>	62.790,8	0,0	0,0	0,0	62.790,8
<i>secundair onderwijs</i>	104.540,2	0,0	0,0	0,0	104.540,2
<i>hobu</i>	17.834,0	0,0	0,0	0,0	17.834,0
<i>universiteiten</i>	20.077,8	0,0	0,0	0,0	20.077,8
<i>overige</i>	20.537,6	961,7	0,0	0,0	21.499,3
welzijn, volksgezondheid, cultuur	65.316,8	7,2	0,0	0,0	65.324,0
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	54.548,1	0,0	0,0	0,0	54.548,1
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	10.768,7	7,2	0,0	0,0	10.775,9
economie, werkgel, binnenl., landb	97.393,3	210,0	0,0	0,0	97.603,3
<i>economie</i>	17.038,1	200,0	0,0	0,0	17.238,1
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	26.571,2	0,0	0,0	0,0	26.571,2
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	52.753,5	0,0	0,0	0,0	52.753,5
<i>landbouw</i>	1.030,5	10,0	0,0	0,0	1.040,5
leefmilieu en infrastructuur	63.692,6	280,3	-22.448,2	38.850,8	80.375,5
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	8.653,5	122,2	-4.130,4	16.406,0	21.051,3
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.185,6	153,0	0,0	0,0	12.338,6
<i>vervoer en infrastructuur</i>	22.074,4	5,1	0,0	22.444,8	44.524,3
<i>overige</i>	20.779,1	0,0	-18.317,8	0,0	2.461,3
wetenschap, innovatie en media	15.420,4	8,7	0,0	0,0	15.429,1
<i>wetenschap en innovatie</i>	7.739,5	8,7	0,0	0,0	7.748,2
<i>media</i>	7.680,9	0,0	0,0	0,0	7.680,9
interdepartementaal	19.693,8	0,0	0,0	0,0	19.693,8
totaal	520.841,2	1.592,9	-22.448,2	38.850,8	538.836,7
	522.434,1				

IV.a. uitgaven - 1996

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.575,5	0,0	0,0	0,0	2.575,5
coördinatie	1.888,2	0,0	0,0	0,0	1.888,2
algemene zaken en financiën	34.324,9	110,0	0,0	0,0	34.434,9
onderwijs	231.067,9	1.085,2	0,0	0,0	232.153,1
<i>basisonderwijs</i>	64.113,9	0,0	0,0	0,0	64.113,9
<i>secundair onderwijs</i>	104.299,4	0,0	0,0	0,0	104.299,4
<i>hobu</i>	18.953,5	0,0	0,0	0,0	18.953,5
<i>universiteiten</i>	20.647,8	0,0	0,0	0,0	20.647,8
<i>overige</i>	23.053,3	1.085,2	0,0	0,0	24.138,5
welzijn, volksgezondheid, cultuur	66.401,3	9,1	0,0	0,0	66.410,4
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	55.296,0	1,2	0,0	0,0	55.297,2
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	11.105,3	7,9	0,0	0,0	11.113,2
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	97.675,9	1.248,7	0,0	0,0	98.924,6
<i>economie</i>	14.536,0	1.227,7	0,0	0,0	15.763,7
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	26.871,1	0,0	0,0	0,0	26.871,1
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	54.939,4	0,0	0,0	0,0	54.939,4
<i>landbouw</i>	1.329,4	21,0	0,0	0,0	1.350,4
leefmilieu en infrastructuur	61.802,2	273,4	-21.070,5	39.788,8	80.793,9
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	7.033,9	116,4	-3.614,3	19.810,8	23.346,8
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.249,2	151,0	0,0	0,0	12.400,2
<i>vervoer en infrastructuur</i>	24.004,7	6,0	0,0	19.978,0	43.988,7
<i>overige</i>	18.514,4	0,0	-17.456,2	0,0	1.058,2
wetenschap, innovatie en media	17.891,9	8,5	0,0	0,0	17.900,4
<i>wetenschap en innovatie</i>	10.209,5	8,5	0,0	0,0	10.218,0
<i>media</i>	7.682,4	0,0	0,0	0,0	7.682,4
interdepartementaal	19.836,5	15,0	0,0	0,0	19.851,5
totaal	533.464,3	2.749,9	-21.070,5	39.788,8	554.932,5
	536.214,2				

IV.a. uitgaven - 1997

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.777,4	0,0	0,0	0,0	2.777,4
coördinatie	2.766,4	0,0	0,0	0,0	2.766,4
algemene zaken en financiën	34.364,5	4.110,0	0,0	0,0	38.474,5
onderwijs	239.016,7	863,0	0,0	0,0	239.879,7
<i>basisonderwijs</i>	65.216,9	0,0	0,0	0,0	65.216,9
<i>secundair onderwijs</i>	107.091,1	0,0	0,0	0,0	107.091,1
<i>hobu</i>	19.115,4	0,0	0,0	0,0	19.115,4
<i>universiteiten</i>	21.435,5	0,0	0,0	0,0	21.435,5
<i>overige</i>	26.157,8	863,0	0,0	0,0	27.020,8
welzijn, volksgezondheid, cultuur	69.541,9	13,2	0,0	0,0	69.555,1
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	57.359,7	0,2	0,0	0,0	57.359,9
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	12.182,2	13,0	0,0	0,0	12.195,2
economie, werkgel, binnenl., landb	98.190,8	426,0	0,0	0,0	98.616,8
<i>economie</i>	13.018,6	50,0	0,0	0,0	13.068,6
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	27.557,4	0,0	0,0	0,0	27.557,4
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	56.087,8	350,0	0,0	0,0	56.437,8
<i>landbouw</i>	1.527,0	26,0	0,0	0,0	1.553,0
leefmilieu en infrastructuur	65.401,9	407,7	-23.157,1	46.616,6	89.269,1
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	9.182,6	97,7	-5.852,2	27.503,1	30.931,2
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	13.123,0	304,0	0,0	0,0	13.427,0
<i>vervoer en infrastructuur</i>	24.347,9	6,0	0,0	19.113,5	43.467,4
<i>overige</i>	18.748,4	0,0	-17.304,9	0,0	1.443,5
wetenschap, innovatie en media	22.423,5	8,5	0,0	0,0	22.432,0
<i>wetenschap en innovatie</i>	12.760,8	8,5	0,0	0,0	12.769,3
<i>media</i>	9.662,7	0,0	0,0	0,0	9.662,7
interdepartementaal	21.112,8	15,0	0,0	0,0	21.127,8
totaal	555.595,9	5.843,4	-23.157,1	46.616,6	584.898,8
	561.439,3				

IV.a. uitgaven - 1998

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.816,2	0,0	0,0	0,0	2.816,2
coördinatie	2.377,9	0,0	0,0	0,0	2.377,9
algemene zaken en financiën	35.327,6	710,0	0,0	0,0	36.037,6
onderwijs	245.057,9	849,7	0,0	0,0	245.907,6
<i>basisonderwijs</i>	68.909,2	0,0	0,0	0,0	68.909,2
<i>secundair onderwijs</i>	107.837,6	0,0	0,0	0,0	107.837,6
<i>hobu</i>	19.300,5	10,0	0,0	0,0	19.310,5
<i>universiteiten</i>	22.056,6	0,0	0,0	0,0	22.056,6
<i>overige</i>	26.954,0	839,7	0,0	0,0	27.793,7
welzijn, volksgezondheid, cultuur	74.632,6	16,5	0,0	0,0	74.649,1
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	61.852,4	5,0	0,0	0,0	61.857,4
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	12.780,2	11,5	0,0	0,0	12.791,7
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	98.302,6	298,5	0,0	0,0	98.601,1
<i>economie</i>	9.554,3	50,0	0,0	0,0	9.604,3
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	29.383,7	0,0	0,0	0,0	29.383,7
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	57.597,3	220,0	0,0	0,0	57.817,3
<i>landbouw</i>	1.767,3	28,5	0,0	0,0	1.795,8
leefmilieu en infrastructuur	68.837,8	479,4	-25.872,0	55.554,8	99.000,0
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	9.924,0	167,4	-6.605,7	34.165,2	37.650,9
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.966,1	306,0	0,0	0,0	13.272,1
<i>vervoer en infrastructuur</i>	25.825,0	6,0	0,0	21.272,3	47.103,3
<i>overige</i>	20.122,7	0,0	-19.266,3	117,3	973,7
wetenschap, innovatie en media	22.113,2	4,8	0,0	0,0	22.118,0
<i>wetenschap en innovatie</i>	13.833,6	4,8	0,0	0,0	13.838,4
<i>media</i>	8.279,6	0,0	0,0	0,0	8.279,6
interdepartementaal	22.106,0	85,0	0,0	0,0	22.191,0
totaal	571.571,8	2.443,9	-25.872,0	55.554,8	603.698,5
	574.015,7				

IV.a. uitgaven - 1999

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.884,0	0,0	0,0	0,0	2.884,0
coördinatie	2.952,5	0,0	0,0	0,0	2.952,5
algemene zaken en financiën	35.720,3	113,0	0,0	0,0	35.833,3
onderwijs	251.175,7	936,2	0,0	0,0	252.111,9
<i>basisonderwijs</i>	71.718,0	0,0	0,0	0,0	71.718,0
<i>secundair onderwijs</i>	106.772,8	0,0	0,0	0,0	106.772,8
<i>hobu</i>	20.207,4	92,6	0,0	0,0	20.300,0
<i>universiteiten</i>	22.639,9	0,0	0,0	0,0	22.639,9
<i>overige</i>	29.837,6	843,6	0,0	0,0	30.681,2
welzijn, volksgezondheid, cultuur	82.377,8	10,8	0,0	0,0	82.388,6
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	68.948,4	5,1	0,0	0,0	68.953,5
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	13.429,4	5,7	0,0	0,0	13.435,1
economie, werkgel, binnenl., landb	104.514,7	120,9	0,0	0,0	104.635,6
<i>economie</i>	11.295,4	27,0	0,0	0,0	11.322,4
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	30.747,9	0,0	0,0	0,0	30.747,9
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	60.682,0	84,9	0,0	0,0	60.766,9
<i>landbouw</i>	1.789,4	9,0	0,0	0,0	1.798,4
leefmilieu en infrastructuur	74.449,0	403,8	-27.893,4	60.166,7	107.126,1
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	10.698,3	81,1	-7.361,0	37.488,1	40.906,5
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	14.408,5	316,7	0,0	0,0	14.725,2
<i>vervoer en infrastructuur</i>	27.303,4	6,0	0,0	22.527,5	49.836,9
<i>overige</i>	22.038,8	0,0	-20.532,4	151,1	1.657,5
wetenschap, innovatie en media	24.489,1	4,8	0,0	0,0	24.493,9
<i>wetenschap en innovatie</i>	15.791,3	4,8	0,0	0,0	15.796,1
<i>media</i>	8.697,8	0,0	0,0	0,0	8.697,8
interdepartementaal	21.680,9	25,0	0,0	0,0	21.705,9
totaal	600.244,0	1.614,5	-27.893,4	60.166,7	634.131,8

601.858,5

IV.a. uitgaven - 2000

	ngk + gok	vrk	dotaties	D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	3.595,5	0,0	0,0	0,0	3.595,5
coördinatie	2.288,6	0,0	0,0	0,0	2.288,6
algemene zaken en financiën	27.802,5	80,0	0,0	0,0	27.882,5
onderwijs	259.796,4	920,8	0,0	0,0	260.717,2
<i>basisonderwijs</i>	74.528,3	0,0	0,0	0,0	74.528,3
<i>secundair onderwijs</i>	109.687,5	0,0	0,0	0,0	109.687,5
<i>hobu</i>	20.626,7	70,7	0,0	0,0	20.697,4
<i>universiteiten</i>	23.340,6	0,0	0,0	0,0	23.340,6
<i>overige</i>	31.613,3	850,1	0,0	0,0	32.463,4
welzijn, volksgezondheid, cultuur	88.216,8	116,3	0,0	0,0	88.333,1
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	73.559,0	111,0	0,0	0,0	73.670,0
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	14.657,8	5,3	0,0	0,0	14.663,1
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	108.817,4	34,1	0,0	0,0	108.851,5
<i>economie</i>	10.731,8	25,9	0,0	0,0	10.757,7
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	33.812,6	0,0	0,0	0,0	33.812,6
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	62.154,4	0,0	0,0	0,0	62.154,4
<i>landbouw</i>	2.118,6	8,2	0,0	0,0	2.126,8
leefmilieu en infrastructuur	79.494,7	415,8	-31.846,3	67.872,2	115.936,4
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	14.152,3	155,3	-10.893,2	44.615,0	48.029,4
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	13.516,4	254,5	0,0	0,0	13.770,9
<i>vervoer en infrastructuur</i>	29.332,1	6,0	0,0	23.053,1	52.391,2
<i>overige</i>	22.493,9	0,0	-20.953,1	204,1	1.744,9
wetenschap, innovatie en media	25.687,9	4,8	0,0	0,0	25.692,7
<i>wetenschap en innovatie</i>	16.641,3	4,8	0,0	0,0	16.646,1
<i>media</i>	9.046,6	0,0	0,0	0,0	9.046,6
interdepartementaal	22.229,6	25,0	0,0	0,0	22.254,6
totaal	617.929,4	1.596,8	-31.846,3	67.872,2	655.552,1
	619.526,2				

IV.b beleidskredieten 1995

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.032,2	0,0	0,0	0,0	2.032,2
coördinatie	1.431,7	0,0	0,0	0,0	1.431,7
algemene zaken en financiën	4.899,4	125,0	0,0	0,0	5.024,4
onderwijs	227.427,7	961,7	0,0	0,0	228.389,4
<i>basisonderwijs</i>	62.790,8	0,0	0,0	0,0	62.790,8
<i>secundair onderwijs</i>	104.537,8	0,0	0,0	0,0	104.537,8
<i>hobu</i>	17.834,0	0,0	0,0	0,0	17.834,0
<i>universiteiten</i>	19.958,0	0,0	0,0	0,0	19.958,0
<i>overige</i>	22.307,1	961,7	0,0	0,0	23.268,8
welzijn, volksgezondheid, cultuur	65.170,9	7,2	0,0	0,0	65.178,1
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	55.132,0	0,0	0,0	0,0	55.132,0
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	10.038,9	7,2	0,0	0,0	10.046,1
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	96.892,1	210,0	0,0	0,0	97.102,1
<i>economie</i>	15.825,2	200,0	0,0	0,0	16.025,2
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	26.567,1	0,0	0,0	0,0	26.567,1
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	53.469,3	0,0	0,0	0,0	53.469,3
<i>landbouw</i>	1.030,5	10,0	0,0	0,0	1.040,5
leefmilieu en infrastructuur	61.616,5	280,3	-22.448,2	37.572,2	77.020,8
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	7.703,9	122,2	-4.130,4	16.627,4	20.323,1
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	13.358,8	153,0	0,0	0,0	13.511,8
<i>vervoer en infrastructuur</i>	22.179,5	5,1	0,0	20.944,8	43.129,4
<i>overige</i>	18.374,3	0,0	-18.317,8	0,0	56,5
wetenschap, innovatie en media	16.356,2	8,7	0,0	0,0	16.364,9
<i>wetenschap en innovatie</i>	8.579,9	8,7	0,0	0,0	8.588,6
<i>media</i>	7.776,3	0,0	0,0	0,0	7.776,3
interdepartementaal	19.693,8	0,0	0,0	0,0	19.693,8
totaal	495.520,5	1.592,9	-22.448,2	37.572,2	512.237,4
	497.113,4				

IV.b beleidskredieten 1996

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.577,7	0,0	0,0	0,0	2.577,7
coördinatie	1.872,4	0,0	0,0	0,0	1.872,4
algemene zaken en financiën	7.098,1	110,0	0,0	0,0	7.208,1
onderwijs	232.199,6	1.085,2	0,0	0,0	233.284,8
<i>basisonderwijs</i>	64.113,9	0,0	0,0	0,0	64.113,9
<i>secundair onderwijs</i>	104.298,6	0,0	0,0	0,0	104.298,6
<i>hobu</i>	18.953,5	0,0	0,0	0,0	18.953,5
<i>universiteiten</i>	20.647,8	0,0	0,0	0,0	20.647,8
<i>overige</i>	24.185,8	1.085,2	0,0	0,0	25.271,0
welzijn, volksgezondheid, cultuur	63.652,6	9,1	0,0	0,0	63.661,7
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	53.834,9	1,2	0,0	0,0	53.836,1
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	9.817,7	7,9	0,0	0,0	9.825,6
economie, werkgel, binnenl., landb	95.813,6	1.248,7	0,0	0,0	97.062,3
<i>economie</i>	12.504,0	1.227,7	0,0	0,0	13.731,7
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	26.867,3	0,0	0,0	0,0	26.867,3
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	55.112,9	0,0	0,0	0,0	55.112,9
<i>landbouw</i>	1.329,4	21,0	0,0	0,0	1.350,4
leefmilieu en infrastructuur	62.831,0	273,4	-21.070,5	38.356,5	80.390,4
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	6.760,6	116,4	-3.614,3	19.378,7	22.641,4
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.916,0	151,0	0,0	0,0	13.067,0
<i>vervoer en infrastructuur</i>	25.691,6	6,0	0,0	18.977,8	44.675,4
<i>overige</i>	17.462,8	0,0	-17.456,2	0,0	6,6
wetenschap, innovatie en media	18.793,9	8,5	0,0	0,0	18.802,4
<i>wetenschap en innovatie</i>	10.958,7	8,5	0,0	0,0	10.967,2
<i>media</i>	7.835,2	0,0	0,0	0,0	7.835,2
interdepartementaal	19.860,5	15,0	0,0	0,0	19.875,5
totaal	504.699,4	2.749,9	-21.070,5	38.356,5	524.735,3
	507.449,3				

IV.b beleidskredieten 1997

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.673,2	0,0	0,0	0,0	2.673,2
coördinatie	2.895,6	0,0	0,0	0,0	2.895,6
algemene zaken en financiën	9.126,9	4.110,0	0,0	0,0	13.236,9
onderwijs	239.670,4	863,0	0,0	0,0	240.533,4
<i>basisonderwijs</i>	65.216,9	0,0	0,0	0,0	65.216,9
<i>secundair onderwijs</i>	107.089,0	0,0	0,0	0,0	107.089,0
<i>hobu</i>	19.115,4	0,0	0,0	0,0	19.115,4
<i>universiteiten</i>	21.435,5	0,0	0,0	0,0	21.435,5
<i>overige</i>	26.813,6	863,0	0,0	0,0	27.676,6
welzijn, volksgezondheid, cultuur	68.671,0	13,2	0,0	0,0	68.684,2
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	57.245,7	0,2	0,0	0,0	57.245,9
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	11.425,3	13,0	0,0	0,0	11.438,3
economie, werkgel., binnenl., landb	96.606,3	426,0	0,0	0,0	97.032,3
<i>economie</i>	10.366,0	50,0	0,0	0,0	10.416,0
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	27.557,4	0,0	0,0	0,0	27.557,4
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	57.155,9	350,0	0,0	0,0	57.505,9
<i>landbouw</i>	1.527,0	26,0	0,0	0,0	1.553,0
leefmilieu en infrastructuur	64.716,7	407,7	-23.157,1	38.710,0	80.677,3
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	9.003,8	97,7	-5.852,2	20.596,5	23.845,8
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.219,5	304,0	0,0	0,0	12.523,5
<i>vervoer en infrastructuur</i>	26.182,1	6,0	0,0	18.113,5	44.301,6
<i>overige</i>	17.311,3	0,0	-17.304,9	0,0	6,4
wetenschap, innovatie en media	23.003,7	8,5	0,0	0,0	23.012,2
<i>wetenschap en innovatie</i>	13.142,0	8,5	0,0	0,0	13.150,5
<i>media</i>	9.861,7	0,0	0,0	0,0	9.861,7
interdepartementaal	21.100,5	15,0	0,0	0,0	21.115,5
totaal	528.464,3	5.843,4	-23.157,1	38.710,0	549.860,6
	534.307,7				

IV.b beleidskredieten 1998

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.815,2	0,0	0,0	0,0	2.815,2
coördinatie	2.413,8	0,0	0,0	0,0	2.413,8
algemene zaken en financiën	6.916,0	710,0	0,0	0,0	7.626,0
onderwijs	245.730,1	849,7	0,0	0,0	246.579,8
<i>basisonderwijs</i>	68.909,2	0,0	0,0	0,0	68.909,2
<i>secundair onderwijs</i>	107.837,3	0,0	0,0	0,0	107.837,3
<i>hobu</i>	19.300,5	10,0	0,0	0,0	19.310,5
<i>universiteiten</i>	22.056,6	0,0	0,0	0,0	22.056,6
<i>overige</i>	27.626,5	839,7	0,0	0,0	28.466,2
welzijn, volksgezondheid, cultuur	71.809,0	16,5	0,0	0,0	71.825,5
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	59.622,0	5,0	0,0	0,0	59.627,0
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	12.187,0	11,5	0,0	0,0	12.198,5
economie, werkgel, binnenl., landb	102.324,9	298,5	0,0	0,0	102.623,4
<i>economie</i>	12.126,0	50,0	0,0	0,0	12.176,0
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	29.383,7	0,0	0,0	0,0	29.383,7
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	58.937,5	220,0	0,0	0,0	59.157,5
<i>landbouw</i>	1.877,7	28,5	0,0	0,0	1.906,2
leefmilieu en infrastructuur	66.912,0	479,4	-25.872,0	41.733,8	83.253,2
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	9.712,3	167,4	-6.605,7	21.344,2	24.618,2
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	11.942,9	306,0	0,0	0,0	12.248,9
<i>vervoer en infrastructuur</i>	25.984,1	6,0	0,0	20.215,3	46.205,4
<i>overige</i>	19.272,7	0,0	-19.266,3	174,3	180,7
wetenschap, innovatie en media	23.666,7	4,8	0,0	0,0	23.671,5
<i>wetenschap en innovatie</i>	15.203,5	4,8	0,0	0,0	15.208,3
<i>media</i>	8.463,2	0,0	0,0	0,0	8.463,2
interdepartementaal	22.106,0	85,0	0,0	0,0	22.191,0
totaal	544.693,7	2.443,9	-25.872,0	41.733,8	562.999,4
	547.137,6				

IV.b beleidskredieten 1999

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	2.884,0	0,0	0,0	0,0	2.884,0
coördinatie	3.028,7	0,0	0,0	0,0	3.028,7
algemene zaken en financiën	9.779,9	113,0	0,0	0,0	9.892,9
onderwijs	251.779,9	936,2	0,0	0,0	252.716,1
<i>basisonderwijs</i>	71.718,0	0,0	0,0	0,0	71.718,0
<i>secundair onderwijs</i>	106.772,6	0,0	0,0	0,0	106.772,6
<i>hobu</i>	20.207,4	92,6	0,0	0,0	20.300,0
<i>universiteiten</i>	22.639,9	0,0	0,0	0,0	22.639,9
<i>overige</i>	30.442,0	843,6	0,0	0,0	31.285,6
welzijn, volksgezondheid, cultuur	81.669,4	10,8	0,0	0,0	81.680,2
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	68.700,5	5,1	0,0	0,0	68.705,6
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	12.968,9	5,7	0,0	0,0	12.974,6
economie, werkgel, binnenl., landb	106.795,8	120,9	0,0	0,0	106.916,7
<i>economie</i>	13.397,5	27,0	0,0	0,0	13.424,5
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	30.747,9	0,0	0,0	0,0	30.747,9
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	60.762,5	84,9	0,0	0,0	60.847,4
<i>landbouw</i>	1.887,9	9,0	0,0	0,0	1.896,9
leefmilieu en infrastructuur	71.314,1	403,8	-27.893,4	43.716,5	87.541,0
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	10.539,5	81,1	-7.361,0	22.037,9	25.297,5
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	12.583,1	316,7	0,0	0,0	12.899,8
<i>vervoer en infrastructuur</i>	27.652,7	6,0	0,0	21.445,5	49.104,2
<i>overige</i>	20.538,8	0,0	-20.532,4	233,1	239,5
wetenschap, innovatie en media	26.568,1	4,8	0,0	0,0	26.572,9
<i>wetenschap en innovatie</i>	17.672,5	4,8	0,0	0,0	17.677,3
<i>media</i>	8.895,6	0,0	0,0	0,0	8.895,6
interdepartementaal	21.680,9	25,0	0,0	0,0	21.705,9
totaal	575.500,8	1.614,5	-27.893,4	43.716,5	592.938,4
	577.115,3				

IV.b beleidskredieten 2000

	algemene middelen	vrk	dotaties	vm D.A.B.'s	totaal
hogere entiteiten	3.595,5	0,0	0,0	0,0	3.595,5
coördinatie	2.443,1	0,0	0,0	0,0	2.443,1
algemene zaken en financiën	8.513,0	80,0	0,0	0,0	8.593,0
onderwijs	261.228,7	920,8	0,0	0,0	262.149,5
<i>basisonderwijs</i>	74.528,3	0,0	0,0	0,0	74.528,3
<i>secundair onderwijs</i>	109.687,5	0,0	0,0	0,0	109.687,5
<i>hbo</i>	20.626,7	70,7	0,0	0,0	20.697,4
<i>universiteiten</i>	23.340,6	0,0	0,0	0,0	23.340,6
<i>overige</i>	33.045,6	850,1	0,0	0,0	33.895,7
welzijn, volksgezondheid, cultuur	88.095,3	116,3	0,0	0,0	88.211,6
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	73.515,5	111,0	0,0	0,0	73.626,5
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	14.579,8	5,3	0,0	0,0	14.585,1
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	109.371,9	34,1	0,0	0,0	109.406,0
<i>economie</i>	11.947,2	25,9	0,0	0,0	11.973,1
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	33.812,6	0,0	0,0	0,0	33.812,6
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	61.307,0	0,0	0,0	0,0	61.307,0
<i>landbouw</i>	2.305,1	8,2	0,0	0,0	2.313,3
leefmilieu en infrastructuur	79.422,9	415,8	-31.846,3	46.276,9	94.269,3
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	14.103,4	155,3	-10.893,2	24.019,7	27.385,2
<i>r.o., huisvesting, monum/landsch.</i>	13.979,2	254,5	0,0	0,0	14.233,7
<i>vervoer en infrastructuur</i>	30.280,8	6,0	0,0	22.011,1	52.297,9
<i>overige</i>	21.059,5	0,0	-20.953,1	246,1	352,5
wetenschap, innovatie en media	26.572,3	4,8	0,0	0,0	26.577,1
<i>wetenschap en innovatie</i>	17.317,7	4,8	0,0	0,0	17.322,5
<i>media</i>	9.254,6	0,0	0,0	0,0	9.254,6
interdepartementaal	22.229,6	25,0	0,0	0,0	22.254,6
totaal	601.472,3	1.596,8	-31.846,3	46.276,9	617.499,7
	603.069,1				

IV.c jaarlijkse groei van de uitgaven (% nominaal) (1996 - 2000)

	1997				1998				1999				2000			
	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)
hogere entiteiten																
coördinatie	7,84%	7,84%	46,51%	46,51%	1,40%	1,40%	2,41%	2,41%	24,16%	24,16%	24,67%	24,67%	24,67%	24,67%	24,67%	24,67%
algemene zaken en financiën	0,12%	11,73%	3,33%	11,73%	2,80%	-14,04%	1,11%	-14,04%	2,50%	-0,57%	-22,49%	-22,49%	-22,49%	-22,49%	-22,49%	-22,49%
onderwijs	3,44%	3,33%	1,72%	3,33%	2,53%	2,51%	2,50%	2,51%	4,08%	2,52%	3,43%	3,43%	3,43%	3,43%	3,43%	3,43%
<i>basisonderwijs</i>	1,72%	1,72%	2,68%	1,72%	5,66%	5,66%	4,08%	5,66%	4,08%	4,08%	3,92%	3,92%	3,92%	3,92%	3,92%	3,92%
<i>secundair onderwijs</i>	2,68%	2,68%	0,85%	2,68%	0,70%	0,70%	-0,99%	0,70%	-0,99%	-0,99%	2,73%	2,73%	2,73%	2,73%	2,73%	2,73%
<i>hobu</i>	0,85%	0,85%	3,81%	0,85%	0,97%	1,02%	4,70%	1,02%	5,12%	5,12%	2,07%	2,07%	2,07%	2,07%	2,07%	2,07%
<i>universiteiten</i>	3,81%	3,81%	11,94%	3,81%	2,90%	2,90%	2,64%	2,90%	2,64%	2,64%	3,09%	3,09%	3,09%	3,09%	3,09%	3,09%
<i>overige</i>	13,47%	11,94%	4,73%	11,94%	3,04%	2,86%	10,70%	2,86%	10,37%	10,37%	5,95%	5,95%	5,95%	5,95%	5,95%	5,95%
welzijn, volksgezondheid, cultuur																
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	3,73%	3,73%	9,70%	3,73%	7,83%	7,84%	11,47%	7,84%	11,47%	11,47%	6,69%	6,69%	6,69%	6,69%	6,69%	6,69%
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	9,70%	9,74%	0,53%	9,74%	4,91%	4,89%	5,08%	4,89%	5,03%	5,03%	9,15%	9,15%	9,15%	9,15%	9,15%	9,15%
economie, werkgelegenheid, landbouw																
<i>economie</i>	-10,44%	-17,10%	2,55%	-17,10%	-26,61%	-26,51%	18,22%	-26,51%	17,89%	17,89%	-4,99%	-4,99%	-4,99%	-4,99%	-4,99%	-4,99%
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	2,55%	2,55%	2,09%	2,55%	6,63%	6,63%	4,64%	6,63%	4,64%	4,64%	9,97%	9,97%	9,97%	9,97%	9,97%	9,97%
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	2,09%	2,73%	14,86%	2,73%	2,69%	2,44%	1,25%	2,44%	5,10%	5,10%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%	2,43%
<i>landbouw</i>	14,86%	15,00%	5,82%	15,00%	15,74%	15,63%	8,15%	15,63%	0,14%	0,14%	18,40%	18,40%	18,40%	18,40%	18,40%	18,40%
leefmilieu en infrastructuur																
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	30,55%	32,49%	7,13%	32,49%	8,07%	21,72%	7,80%	21,72%	8,65%	8,65%	32,29%	32,29%	32,29%	32,29%	32,29%	32,29%
<i>r.o., huisvesting, monument/landsch.</i>	7,13%	8,28%	1,43%	8,28%	-1,20%	-1,15%	11,12%	-1,15%	10,95%	10,95%	-6,19%	-6,19%	-6,19%	-6,19%	-6,19%	-6,19%
<i>vervoer en infrastructuur</i>	1,43%	-1,19%	1,26%	-1,19%	6,07%	8,36%	5,72%	8,36%	5,80%	5,80%	7,43%	7,43%	7,43%	7,43%	7,43%	7,43%
<i>overige</i>	1,26%	36,41%	25,33%	36,41%	7,33%	-32,55%	9,52%	-32,55%	10,74%	10,74%	2,06%	2,06%	2,06%	2,06%	2,06%	2,06%
wetenschap, innovatie en media																
<i>wetenschap en innovatie</i>	24,99%	24,97%	25,78%	24,97%	8,41%	8,37%	14,15%	8,37%	14,15%	14,15%	5,38%	5,38%	5,38%	5,38%	5,38%	5,38%
<i>media</i>	25,78%	25,78%	6,43%	25,78%	-14,31%	-14,31%	5,05%	-14,31%	5,05%	5,05%	4,01%	4,01%	4,01%	4,01%	4,01%	4,01%
interdepartementaal	6,43%	6,43%	4,15%	6,43%	4,70%	5,03%	-1,92%	5,03%	-2,19%	-2,19%	2,53%	2,53%	2,53%	2,53%	2,53%	2,53%
totaal	4,15%	5,40%	2,88%	5,40%	3,21%	5,02%	3,38%	3,21%	5,04%	5,04%	2,95%	2,95%	2,95%	2,95%	2,95%	2,95%

(a) gefinancierd met algemene middelen

(b) inclusief toegewezen ontvangsten en geconsolideerd voor D.A.B.'s MINA - FONDS en VIF

IV.d jaarlijkse groei van beleidskredieten (% nominaal) (1995 - 2000)

	beleidskredieten					
	1997		1998		1999	2000
	(a)	(b)	(a)	(b)	(a)	(b)
hogere entiteiten	3,70%	3,70%	5,31%	5,31%	2,44%	24,67%
coördinatie	54,65%	54,65%	-16,64%	-16,64%	25,47%	-19,34%
algemene zaken en financiën	28,58%	83,64%	-24,22%	-42,39%	41,41%	-12,95%
onderwijs	3,22%	3,11%	2,53%	2,51%	2,46%	3,73%
basisonderwijs	1,72%	1,72%	5,66%	5,66%	4,08%	3,92%
secundair onderwijs	2,68%	2,68%	0,70%	0,70%	-0,99%	2,73%
hobo	0,85%	0,85%	0,97%	1,02%	4,70%	1,96%
universiteiten	3,81%	3,81%	2,90%	2,90%	2,64%	3,09%
overige	10,87%	9,52%	3,03%	2,85%	10,19%	8,34%
welzijn, volksgezondheid, cultuur	7,88%	7,89%	4,57%	4,57%	13,73%	8,00%
welzijn en volksgezondheid	6,34%	6,33%	4,15%	4,16%	15,23%	7,16%
cultuur, sport en toerisme	16,37%	16,41%	6,67%	6,65%	6,42%	12,41%
economie, werkgelegenheid, landbouw	0,83%	-0,03%	5,92%	5,76%	4,37%	2,33%
economie	-17,10%	-24,15%	16,98%	16,90%	10,49%	-10,81%
werkgelegenheid en beroepsopl.	2,57%	2,57%	6,63%	6,63%	4,64%	9,97%
binnenlandse aangelegenheden	3,71%	4,34%	3,12%	2,87%	3,10%	0,76%
landbouw	14,86%	15,00%	22,97%	22,74%	0,54%	21,95%
leefmilieu en infrastructuur	3,00%	0,36%	3,39%	3,19%	6,58%	7,69%
milieu, natuur, land - en waterbeh.	33,18%	5,32%	7,87%	3,24%	8,52%	8,25%
r.o., huisvesting, monument/landsch.	-5,39%	-4,16%	-2,26%	-2,19%	5,36%	10,34%
vervoer en infrastructuur	1,91%	-0,84%	-0,76%	4,30%	6,42%	6,50%
overige	-0,87%	-3,03%	11,33%	2723,44%	6,57%	47,18%
wetenschap, innovatie en media	22,40%	22,39%	2,88%	2,87%	12,26%	0,02%
wetenschap en innovatie	19,92%	19,91%	15,69%	15,65%	16,24%	-2,01%
media	25,86%	25,86%	-14,18%	-14,18%	5,11%	4,04%
interdepartementaal	6,24%	6,24%	4,77%	5,09%	-1,92%	2,53%
totaal	4,71%	4,79%	3,07%	2,39%	5,66%	4,14%

(a) gefinancierd met algemene middelen

(b) inclusief toegewezen ontvangsten en geconsolideerd voor D.A.B.'s MINA - FONDS en VIF

IV.e winst - en verliesrekening beleidskredieten 1997 - 2000 (evolutie tegenover vorig begrotingsjaar)

	1997/1996	1998/1997	1999/1998	2000/1999
hogere entiteiten	95,5	142,0	68,8	711,5
coördinatie	1.023,2	-481,8	614,9	-585,6
algemene zaken en financiën	6.028,8	-5.610,9	2.266,8	-1.299,9
onderwijs	7.248,6	6.046,4	6.136,3	9.433,4
<i>basisonderwijs</i>	1.103,0	3.692,3	2.808,8	2.810,3
<i>secundair onderwijs</i>	2.790,4	748,3	-1.064,7	2.914,9
<i>habu</i>	161,9	195,1	989,5	397,4
<i>universiteiten</i>	787,7	621,1	583,3	700,7
<i>overige</i>	2.405,6	789,6	2.819,4	2.610,1
welzijn, volksgezondheid, cultuur	5.022,5	3.141,3	9.854,7	6.531,4
<i>welzijn en volksgezondheid</i>	3.409,8	2.381,1	9.078,6	4.920,9
<i>cultuur, sport en toerisme</i>	1.612,7	760,2	776,1	1.610,5
economie, werkgelegenheid, binnenl., landb	-30,0	5.591,1	4.293,3	2.489,3
<i>economie</i>	-3.315,7	1.760,0	1.248,5	-1.451,4
<i>werkgelegenheid en beroepsopl.</i>	690,1	1.826,3	1.364,2	3.064,7
<i>binnenlandse aangelegenheden</i>	2.393,0	1.651,6	1.689,9	459,6
<i>landbouw</i>	202,6	353,2	-9,3	416,4
leefmilieu en infrastructuur	286,9	2.575,9	4.287,8	6.728,3
<i>milieu, natuur, land - en waterbeh.</i>	1.204,4	772,4	679,3	2.087,7
<i>r.o., huisvesting, monumlandsch.</i>	-543,5	-274,6	650,9	1.333,9
<i>vervoer en infrastructuur</i>	-373,8	1.903,8	2.898,8	3.193,7
<i>overige</i>	-0,2	174,3	58,8	113,0
wetenschap, innovatie en media	4.209,8	659,3	2.901,4	4,2
<i>wetenschap en innovatie</i>	2.183,3	2.057,8	2.469,0	-354,8
<i>media</i>	2.026,5	-1.398,5	432,4	359,0
interdepartementaal	1.240,0	1.075,5	-485,1	548,7
totaal	25.125,3	13.138,8	29.938,9	24.561,3

Vb. verdeling van investeringen - beleidskredieten (inclusief toegewezen ontvangsten en na consolidatie met MINA - fonds en VIF) naar departementen

	bedragen				groei				
	1996	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
hogere entiteiten									
coördinatie	63,0	47,0	0,0	0,0	0,0	-25,40%	-100,00%	0,00%	0,00%
algemene zaken en financiën	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
onderwijs	811,3	4.785,7	815,0	1.159,7	376,4	489,88%	-82,97%	42,29%	-67,54%
	4.077,9	4.964,2	5.003,1	6.357,7	6.186,9	21,73%	0,78%	27,08%	-2,69%
basisonderwijs	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
secundair onderwijs	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
hbo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
universiteiten	32,6	43,2	43,4	43,5	43,3	32,52%	0,46%	0,23%	-0,46%
overige	4.045,3	4.921,0	4.959,7	6.314,2	6.143,6	21,65%	0,79%	27,31%	-2,70%
welzijn, volksgezondheid, cultuur	7.247,2	7.183,7	7.631,9	8.053,7	10.362,5	-0,88%	6,24%	5,53%	28,67%
welzijn en volksgezondheid	6.439,4	6.327,9	6.798,5	7.374,6	8.992,8	-1,73%	7,44%	8,47%	21,94%
cultuur, sport en toerisme	807,8	855,8	833,4	679,1	1.369,7	5,94%	-2,62%	-18,51%	101,69%
economie, werkgele., landb	5.385,9	5.355,0	5.133,4	5.254,3	5.272,6	-0,57%	-4,14%	2,36%	0,35%
economie	328,4	300,7	0,0	2,0	1,9	-8,43%	-100,00%	0,00%	-5,00%
werkgelegenheid en beroepsop.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
binnenlandse aangelegenheden	5.057,5	5.054,3	5.133,4	5.252,3	5.270,7	-0,06%	1,57%	2,32%	0,35%
landbouw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
leefmilieu en infrastructuur	38.258,6	38.828,0	40.831,2	43.120,2	45.621,1	1,49%	5,16%	5,61%	5,80%
milieu, natuur, land- en waterbeh.	7.953,2	9.580,8	9.815,2	9.780,8	10.885,3	20,46%	2,45%	-0,35%	11,29%
r.o., huisvesting, monum/landsch.	7.751,0	7.705,6	7.417,2	7.435,2	8.620,7	-0,59%	-3,74%	0,24%	15,94%
vervoer en infrastructuur	22.554,4	21.541,6	23.598,8	25.904,2	26.115,1	-4,49%	9,55%	9,77%	0,81%
overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
wetenschap, innovatie en media	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
wetenschap en innovatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
media	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
interdepartementaal	433,9	559,7	566,0	248,1	217,8	28,99%	1,13%	-56,17%	-12,21%
totaal	56.277,8	61.723,3	59.980,6	64.193,7	68.037,3	9,68%	-2,82%	7,02%	5,99%

Vb. verdeling van investeringen - beleidskredieten (inclusief toegewezen ontvangsten en na consolidatie met MINA - fonds en VIF) naar departementen

	bedragen				groei				
	1996	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
hogere entiteiten	63,0	47,0	0,0	0,0	0,0	-25,40%	-100,00%	0,00%	0,00%
coördinatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
algemene zaken en financiën	811,3	4.785,7	815,0	1.159,7	376,4	489,88%	-82,97%	42,29%	-67,54%
onderwijs	4.077,9	4.964,2	5.003,1	6.357,7	6.186,9	21,73%	0,78%	27,08%	-2,69%
basisonderwijs	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
secundair onderwijs	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
hobo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
universiteiten	32,6	43,2	43,4	43,5	43,3	32,52%	0,46%	0,23%	-0,46%
overige	4.045,3	4.921,0	4.959,7	6.314,2	6.143,6	21,65%	0,79%	27,31%	-2,70%
welzijn, volksgezondheid, cultuur	7.247,2	7.183,7	7.631,9	8.053,7	10.362,5	-0,88%	6,24%	5,53%	28,67%
welzijn en volksgezondheid	6.439,4	6.327,9	6.798,5	7.374,6	8.992,8	-1,73%	7,44%	8,47%	21,94%
cultuur, sport en toerisme	807,8	855,8	833,4	679,1	1.369,7	5,94%	-2,62%	-18,51%	101,69%
economie, werkgelegenheid, landb	5.385,9	5.355,0	5.133,4	5.254,3	5.272,6	-0,57%	-4,14%	2,36%	0,35%
economie	328,4	300,7	0,0	2,0	1,9	-8,43%	-100,00%	0,00%	-5,00%
werkgelegenheid en beroepsop.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
binnenlandse aangelegenheden	5.057,5	5.054,3	5.133,4	5.252,3	5.270,7	-0,06%	1,57%	2,32%	0,35%
landbouw	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
leefmilieu en infrastructuur	38.258,6	38.828,0	40.831,2	43.120,2	45.621,1	1,49%	5,16%	5,61%	5,80%
milieu, natuur, land- en waterbeh.	7.953,2	9.580,8	9.815,2	9.780,8	10.885,3	20,46%	2,45%	-0,35%	11,29%
r.o., huisvesting, monum/landsch.	7.751,0	7.705,6	7.417,2	7.435,2	8.620,7	-0,59%	-3,74%	0,24%	15,94%
vervoer en infrastructuur	22.554,4	21.541,6	23.598,8	25.904,2	26.115,1	-4,49%	9,55%	9,77%	0,81%
overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
wetenschap, innovatie en media	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
wetenschap en innovatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
media	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
interdepartementaal	433,9	559,7	566,0	248,1	217,8	28,99%	1,13%	-56,17%	-12,21%
totaal	56.277,8	61.723,3	59.980,6	64.193,7	68.037,3	9,68%	-2,82%	7,02%	5,99%